

Aydınlık

Sayı: 30

Şubat 925 – 341

İçtimai, terbiyevi, edebi aylık mecmua

Bütün dünya işçileri birleşiniz

Fiyatı 10 kuruştur.

TÜSTAV

Aydınlık külliyatından “Lenin ve Leninizm”

Büyük proletarya üstadı, yoldaş “Lenin” için.

Nasırlı ellerinde çekiç; yarına bakan işçi!

Sabanıyla ciğerlerinde ölüm izleyen ırgat

“aydınlık” ın; Türkiye’de işçi ve çiftçi yoldaşları aydınlatan biricik işçi ve çiftçi, inkılab mecmuası neşriyatından: “Lenin ve Leninizm”.

Sana; Hint’in paryasından tut da, buzdan kulübesinde “enternasyonal” okuyan “Eskimo” gelinine; kızıl Rusya’nın sahtyan çizmeli mujikinden, “çin çinato” fabrikalarında çekiç sallayan “vorkarine” kadar, cihanın hürmetle andığı adamı tanıtır. . Yeme! İçme “al” oku!

Bir kaç söz

“biz; takdir seslerini dostlarımızın medh ü

“sena sadalarından değil, düşmanlarımızın kin ve

“garaz dalgalarından duyarız!”

Bu kitabı “Lenin” için neşrediyoruz.

Bu kitabı öyle bir adamın hatırası yâd edilsin diye neşr ediyoruz ki o; yeryüzünde zıddiyetlerin iki müthiş kutup olup da birbirlerini imha edecekleri, Avrupa’da medeniyetin Babil harabelerine döneceği, hülasa tarihin üzerinde [...] feryadının çalındığı bir anda beşere bir “ba’s ül badelmevt¹” mucizesi gösterdi. Sermayenin ve sınıfı zıddiyetlerin hükümranlıkları âleminden, sa’yın ve ahengin hükümrân olduğu bir âleme taşımak için “ileri!” kumandasını verdi.

Lenin arzın ve tarihin bî-şüphe en büyük, en hayırkâr ve en sevgili insanlarından biridir. Yeryüzünde “Lenin” den ve “Lenin” in arkadaşlarından başka her yabancından zulüm ve hıyanet gören Türkiye için aziz ve kıymetli bir ölüdür.

Biz “Lenin” i tanıtmak ve yâd etmekle büyük bir milli bir minnetdarlığın hissemize düşen kısmını eda ediyoruz. “Lenin”; Rusya’nın değil, Avrupa’da değil, Sibiryâ vadilerinden Vestfalya ve Kaliforniya madenlerine, Afrika ve avusturya ormanlarına, hind ve çin içrvlarına kadar bütün dünyanın, herkesin, temiz ve doğru olan, kendi sa’yıyla yaşayan her beni beşerin “Lenin” dir.

[resim var]

---

¹ Öldükten sonra dirilmek, diriltmek.

Lenin'in Heykeli

Lenin'in ölmeyen kızıl heykelini yapacaktım. Dünya müzesini dolduran asırlara binmiş heykelleri Eyfel kulesi kadar çekicimle birer birer devirdim. Yazık ki bütün bu heykellerin eriyen tuncu Lenin'in bir damla kanını bile yapamadı.

Gittim. Tuncumu başka yerde aradım; bulduğum yeni tunçla Lenin'in ölmeyen kızıl heykelini yaptım:

Heykelin beş kıtaya dayanan kaidesi binlerce maden ocağı, yüz binlerle fabrika ve milyonlarla köy oldu. Bu kaideyi dünyanın bütün demiryolları ve tonilatoları bağlıyordu.

Fezayı delen başında karıncaların yuvasını bile projektör gibi aydınla[ta]n iki göz: birinde Karl Marks, diğerinde Engels nöbet bekliyor!

Sağ elinin avucu proletaryanın yüzüne kitaphane ve şuur halinde bağlayan niyagara. . .

Son elinin yumruğu cihan burjuvazisinin kafasına yıldırım gibi inen tank, bomba, tayyare, kırk ikilik. . .

Lav dudaklarının arasında ekspresle şerareler gidip, geliyor; beyaz dişlerinin her biri Himalaya'dan büyük birer elektrik merkezi.

Ve ağzı, binlerce telsiz telefon orkestrası gibi, yıldızlara, komünizma şarkısını haykırıyor!

Kerim Sadi

- O -

Dediler ki. . . Evet dediler ki ve söylerken söyleyenlerin gözü nur ile, temiz fakat yakıcı bir nur ile soluyordu; dediler ki yeni bir güneş doğmuş.

-şarktan mı?

-hayır.

-garbdan mı?

-O da değil.

Bir müddet düşündüm. Gülecektim ve eğlenerek başka işlerime bakacaktım; gözleri temizleyen gözleri kavuran beyaz nuru gördüm. Sormakta devam ettim:

-Şimalden mi?

-Hayır.

-Cenubdan mı?

-O da değil.

Bir müddet irkildim. Söyleyenleri belki tahkir edecektim, benimle eğlendikleri için beyaz nur, gözlerden süzüldü, süzüldü ve rbyy mevcudiyetimi bir kucak gibi sardı. Sordum:

-Nasıl doğdu? Ne taraftan doğdu?

İçlerinden birisi, belki en zayıfı dudaklarını kımıldattı. Kımıldayan renksiz dudaklarında kan bağdaş kurdu. Çekik uzun gözlerinin kirpiklerini çırpıttı. Çırpıtıkça o gölgeli saçakların arasından beyaz nuru, beyaz nuru ağır ağır kaplayan kızıl dalgaları gördüm. Sesi, dağ üstüne yıkılan bir dağ gibi uğuldadı. Sanki öbür tek ağız için bin ciğer çalışıyordu. Arkadaş!

Yaran bir kılıç. “vız” diye kulağı sıyıran bir kurşun. Uzaktan gelen uzağa giden bir selam.

-Arkadaş! Senin güneşin ne taraftan doğar?

-Şarktan.

-Bu güneş kandan doğdu.

-Hangi kandan?

-İlk akan kandan. Bu güneş alaturka on ikide batmaz. Bu güneş alafranga on ikiyi tayin etmez. Bu güneşin vaktiyle, saatle, bütün bu gibi cüce mikyaslarla alakası yoktur. Bu güneş doğdu. Doğduktan sonra yine doğdu. Battı yine doğdu fakat kanda doğdu, kanda battı ve yine kanda doğdu.

* * *

Söyleyenler, uzaklaştılar. Bana bir söz bıraktılar, bir söz:

* * *

Lenin. Le-nin. Nin, nin, nin, ninni. Ninni. Hayır: nin, derin bir kin! Temiz ve kıymetli bir kanın, satılığa çıkarılan bir kanın, peygamberlerin beyaz gömleklerini lekeleyen bir kanın kendisini içenlere karşı kini! Hakiki şefkate, hakiki fazilete, hakiki hakka gebe kalan bir kin.

Kin-Lenin! Seni nerede gördüm? Seni nerede buldum? Nasıl oldu da yirmi beş asır sonraki yıldızlardan da, güneşlerden de parlak, yüksek ve aziz başına benim basit kalbimi yastık ettin?

Dini yıktın: Allah'ın ve ilahlığın piyasası kalmadı. Simsarlar dağıldı. Esham² talipsiz kaldı.

İrki inkâr ettin: sarı beyaz, kırmızı siyah oldu.

Milliyeti bir nüfus tezkiresi mahiyetine indirdin: serhadı bir bahçe, müstemlekeyi bir komşu ve dost evi haline soktun.

Parayı orakla çekicinin arasına sürükledin: ilk hamlede daha sa'yın ebedi şeraresini, başağın tatlı lezzetini tanıttın.

O renksiz dudaklı, çekik uzun gözlü adam ne kadar doğru söylemişti? Sen şarktan ve garbdan, [802] şimalden ve cenubdan müstağni bir güneşsin! Garbda şark, şarkta garb için doğdun. Şimalden cenuba kadar hangi kalpte doğdunsa orada yarattığın iman, çekiçler ve oraklarla bezendi ve yeni dünyanın temellerini öz bağrına kadar kazmak için – yol aldı, and içti ve yine, yol aldı.

Sen, nirvana ninnileri söylemedin! Sen; emir demetleri, sina muvaaza³ları vermedin!

Sen çarmıhlarda zelil ve makhur⁴ aczini terennüm etmedin!

Sen çölün gayzına uyup sana inananları kız kıran ve güle oynaya çıkarmadın! Hayır, sen, hakkı, hakkımızı çekiç ve orağa teslim ettin ve bunları kullanabilmemiz için de bileklerimizden çelikten [...]!

* * *

Dediler ki ölmüşsün. Ağlamadık, gülmedik fakat senin ölümün nedir? Bunu anlamaya çalıştık. Ve: öğrendik ki sen bizde ve bizden sonrakilerde ve daha sonrakilerde yaşamak üzere ölmüşsün. Sen biz olmuşsun öldüğün tarihte birbirimize sokulup seni hatırlamamız senin uğruna ağlamak için değildir. Seni kendimizde aramak, bulmak ve arttığınızı görmek içindir. Biz arkada kalan sana değil, önümüzde koşan sana ibadet ederiz. Çünkü arkada kalan, biraz cesedin fakat daha fazla ve tamamıyla bizi vücuda getiren mefkûredir. Fakat önde koşan kızıl nur senden ve bizden doğan neticedir. İşte sen bize bunu öğrettin. Eteklerini süpürerek sina tepelerine inen meçhul gibi kendini tayin, tespit tahdid etmedin. “asgariyim. Azamini bulunuz!” dedin. İşte bunun için bir güneş hem de bizi güneşe götürecektir bir güneşsin!

Le-nin! Ey, temiz ve kızıl kin! Sen belki de bir isimsin fakat cismin tekevvün etmektedir! Selam sana, uğur sana, zafer sana!

---

² Hisseler.

³ Vaaz ve nasihat etme.

⁴ Yenilmiş, mahkum.

Burhan Asaf

İçin Öldün İlyiç?[*⁵]

12 – Kânunusani – 1341

Kulübelerde yıllandı bu acı:

-“Lenin” aramızda değilsin!

Saraylarda kaşarlandı bu sevinç:

-ustaları da göçtü bu diyardan!

Kara gün dönümünde; kara günlülerin kara gün dostu!

Bilsen! İçimizde sana, ne kıskanç bir isyan var! Evet, bir isyan, birinci isyan, ilk ve son isyan:

“niçin öldün İlyiç? Niçin? Niçin?”

Nadire

[resim var]

[803]

[resim var]

Ustamızın Ölümü

Sada

Gelin!

Kızıl tank taburları gibi dağları düzleyerek gelin!

Kömür, benzin, gaz kokusu yansın nefesinizde,

Mavi iş başı gömleklerinizi giyerek gelin!

Gelin!

Sesinizde çınlatarak

Siyah tuğla bacaların düdüğü sesini!

Gelin!

Aydınlıkçılar kadar sıkı ve sağlam gelin!

Bir haberim var size,

Troçki'nin de demir dalgalı saçlarını titreten bir haber;

En büyük tehlike

En büyük keder

Kıramaz birbirine kenetlenen kolların zincirini

---

⁵ [*] “ilyiç” “lenin” in hakiki adıdır.

Kenetlenin!

Öldü Lenin

Aks-i sada

Yalan!

Yalan!!

Yalan!!!

Kemiyetten keyfiyete atlayan

Kitlelerin rehberi ölmez

Öl – mez

Ölemez

Asırların dönüm yerini en önde geçen adam!

Fırtınalarda feneri ilk önce seçen adam

Nasıl yumar

Ebediyen gözlerini? . . .

Yalan!

Yalan, yalan!

Yalan söylüyorsun ulan

Ebediyen duymamak olur mu hiç

Lenin'in sözlerini?

Aks-i sadanın aks-i sadası

Okuyun!

Okuyun yüksek sesle

Okuyun haykırarak

Okuyun sesinizle demir çubukları kırarak

Okuyun!

Okuyun Lenin'den bir satır!

Öldü büyük ustamız!

Öl – dü!

Ölüm

[804]

Protoplazmanın ataletidir!

Fakat

Bugün

Her

Proleter

Yarın

Yarınki sınıfsız cemiyette her yeni doğan çocuk

Bulacak kendi maddesinde Lenin'in şuurunu!

Öldü büyük ustamız

Öl – dü

Lakin arkasında kolu bağlı bırakmadı bizi,

Bize sanatının sırrını öğretip öldü!

Tamamlayacağız

Şaheserimizi!!

Nazım Hikmet

TÜSTAV

Lenin Köşeleri

Kitleleri yürüten büyük rehber öleli işte tam bir sene oluyor. . Geçen sene bugünlerde Rusya baştanbaşa Lenin'in matemiyile sarsıldı. En müşkül dakikalarda herkesten iyi ileriye gören Lenin, en fırtınalı gecelerde fenarı en önce seçen büyük rehber bir sene evvel bugün ölmüştü. . Onun acısı kalplerimizde, henüz sıcaklığını kaybetmedi. . . Ne geçen üç yüz altmış beş gün, ne de taht-üs-sıfır 35 derece soğuklar, hiç, hiç bir şey bu sıcaklığı kaybettiremez. . Lenin, yine kitleleri yürüten, onları inkılabdan inkılâba koşturan büyük rehberdir. . Değişen bir şey varsa o da, her senenin 21 Kânunusani'sinde bütün Rusya'yı kaplayan matem alaylarıdır. . Her senenin 21 Kânunusani'si, milyonlarca ferdi taşıyan kitlelerin, birer Lenin olmaya yemin ettikleri gün olacak.

* * *

[resim var]

Resimaltı yazısı: “Lenin’i” öldürmek için “[...]” ismindeki aks-i inkılâpçı kadın kurşun atarken

Lenin öldü. . . Fakat onun ismi, değil yalnız Rusya’da, bugün bütün dünyada yaşıyor. . . Hayatında çok mütevazı olan Lenin, kendisi hakkında tezahürat yapılmasına müsaade etmezdi. . Şimdi o, yok. . Cihan proletaryasını öksüz bırakarak aramızdan çekildi. . Lenin’i, dünya proletaryasına tanıtmak, bilenlere unutturmamak, bir vazife, bir borçtur. . .

Rusya’nın geniş halk kitleleri, Rusya’nın işçi ve köylüleri bu vazifeyi hemen yaptı. . . Bugün Rusya’nın en büyük şehirlerinden en ücra köylerine varıncaya kadar Lenin’i yaşatan “Lenin köşeleri” var. . .

“Lenin köşeleri” en büyük fabrikalardan, en küçük imalathanelere kadar yer tutar. . . Lenin köşeleri, şimendiferlerde, tayyarelerde, vapurlar da bile bulunur. . Her fabrikanın en iyi, en mutena bir yeri (Lenin köşesi) namıyla yerilmiştir. . Orada Lenin’in bütün eserlerini, faaliyetini, hayatını, resimlerini, aile resimlerini ve bilhassa ona ait her şeyi mebzulen bulursunuz! . . Bütün işçiler, bütün köylüler. . . Bütün komünistler Lenin’i, kendi köşesinde her an için yâd ederler. . . Okurlar. . . Ve onu kendileri için, onun faaliyetini kendi faaliyetleri için örnek yaparlar. . .

Sibirya’nın ıssız ve tenha steplerinde, Türkistan’ın vahşi çöllerinde giden trenler bile birer Lenin köşesi taşır. . . Kendinizi Moskova’dan, inkılab merkezinden uzak duyduğunuz dakikalarda bile yine yakın olduğunuzu hissedersiniz!

Bahr-i muhit’in enginlerinde, o kapkara sularda, kızıl Rusya’dan çok uzak yerlerdeki vapurların en iyi kamaraları [805] Lenin köşeleridir. . Lenin Rusya’da bu kadar benimsenmiştir. . Fakat, Rus işçi ve köylüsü Lenin’i bildiği ve sevdiği kadar, bir alman amelesi, bir Hint paryası, uzun saçlı bir Çinli de Lenin’i sever. . Ve tanır. . Lenin, bütün dünyaca bu kadar benimsenmiştir.

* * *

[resim var]

Resimaltı yazısı: inkılab rehberleri “Lenin’in” tabutunu taşıırken

Cihan inkılâbının temelini kuran Lenin bir sene evvel bugün ölmüştü. . Onun acısı kalplerimizde. . Sıcaklığını henüz kaybetmedi. . Ne geçen üç yüz altmış beş gün, ne de taht-üs-sıfır 35 derece soğuklar, hiç, hiç bir şey bu sıcaklığı kaybettiremez. . Biz bunu, çok derinden duyuyoruz. . Fakat, ne olsa da, büyük rehber bize, sanatını aşıladı. . Artık korkmadan haykırabiliriz:

Lenin öldüyse Leninizm yaşayacaktır!

Neriman

[resim var]

TÜSTAV

Onbeşler için:

On Beş Yara

Göğsümde on beş yara var!
Saplandı göğsüme on beş kara saplı bıçak!
Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak! . . .
Göğsümde on beş yara var!
Sarıldı on beş yarama
Kara kaygan yılanlar gibi karanlık sular.
Karadeniz boğmak istiyor beni!
Boğmak istiyor beni
Kanlı karanlık sular. . .
Saplandı göğsüme on beş kara saplı bıçak
Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak! . . .
Göğsümde on beş yara var!
Deldiler göğsümü on beş yerinden
Sandılar ki vurmaz artık kalbim kederinden
Kalbim yine çarpıyor
Kalbim yine çarpacak!
Yandı on beş yaram da on beş isyan alevi
Kırıldı göğsümde on beş kara saplı bıçak!
Kalbim
Kanlı kızıl bir bayrak gibi çarpıyor
Çar – pacak! !
Nazım Hikmet
28 Kânunusani – 1921
[806]
[resim var]

Kitabe

Kazıdık on beşlerin ismini

Kanlı kızıl bir mermere.

Bir çelik aynadır gözlerimiz

On beşlerin resmini

Görmek isteyenlere.

28 Kânunusani – 1921

TÜSTAV

– Lenin ve Leninizm –

Beşeriyetin tarihinde öyle devreler vardır ki, kitlelerin içinden, bütün bir sınıfın tecrübelerini şahsında cem ve teksif eden, o sınıfın arzularını, ihtiyaçlarını, idaresini ve tarihi vazifesini en kuvvetli bir surette his ve ifade eden büyük insanlar yükselir.

Bilhassa tarih [...] meydana çıkan bu insanlar, hususi dehalarını, içtimai cidalin inkişaf ve tezayüdü ile mütenasip bir surette izhar ederler. Ve içtimai cidal ve ihtilafların en had bir devreye girdiği zamanda en yüksek bir mevkie yükselirler.

Beşeriyetin tarihi birçok büyük devlet adamları; derin mütefekkirler, kurnaz diplomatlar. . . Görmüştür, fakat bütün bunlar; feodal ve burjuva âlemlerinin, istismar üzerine kurulmuş cemiyetlerin mümessil ve müdafileri idi.

Ancak on dokuzuncu asırdadır ki büyük Karl Marks, sahne-i tarihe atılan, inkişafın henüz mebbeinde bulunan proletarya sınıfının menfaat ve endişelerini ve tarihi rolünü kuvvetli bir surette idrak ve ifade etmiş onların eline, – burjuvaziye karşı mücadelelerinde – en keskin bir silahı, Marksizm’i vermiştir.

Yirminci asırda Marks’ın doğrudan doğruya varisi ise Lenin’dir.

Emperyalizm ve proletarya inkılâbı devresinin Marksizm’idir; daha doğrusu umumiyetle proletarya inkılâbının, tahsisen⁶ proletarya diktatorasının nazariyesi ve taktiğidir.

Marks ve Engels; emperyalizmin henüz rüşeym halinde olduğu “kabl el inkılab” devirde yaşıyorlardı. Proletarya sınıfı inkılâba yeni hazırlanıyordu ve inkılab henüz acil ve ameli bir zaruret haline gelmiş değildi. Hâlbuki, Marks ve Engels’in şakirdi olan Lenin; emperyalizmin ve proletarya inkılâbının inkişaf ettiği ve muzaffer amele inkılâbının burjuva demokrasisini mahvederek yerine proletarya diktatorasını kurduğu, yani Sovyetler devrini açtığı bir zamanda yaşadı.

İşte bunun içindir ki Leninizm, Marksizm’in inkişafıdır. Leninizm’in en bariz hususlarından biri fevkalade mücadelecî ve inkılâpçı olmasıdır. Bunu da iki sebeple izah edebiliriz: evvela Leninizm’in, içinden çıktığı proletarya inkılâbının [...] muhafaza etmesi kabil değildi. Sonra Leninizm, ikinci enternasyonale karşı mücadelede büyüdü, kuvvetlendi. Bu mücadele ise, kapitalizme karşı mücadelede muzafferiyetin zaruri bir şartı idi ve şartıdır. Unutmamalıdır ki, bir cihetten Marks ve Engels diğer taraftan Lenin arasında, ikinci enternasyonal oportünizminin hâkim-i mutlak olduğu bir devre vardır. Bu oportünizme karşı mücadele ve onu mağlub etmek lazım geliyordu. İşte Leninizm’in en büyük hizmetlerinden biri bunu yapmak olmuştur.

* * *

Lenin’in ölümünden beri, cihanın bütün şuurlu proletaryasının ağzında şu cümle işitiliyor:

“Lenin öldü. Fakat Leninizm yaşıyor.”

---

⁶ Hele, en çok.

Bunun manası nedir? Acaba sadece, Lenin'in mukaddes hatırası proletaryanın kalbinde yaşıyor mu demektir? Hayır, yalnız bu demek değildir.

Şüphesiz, proletarya sınıfına hizmet etmiş, onun için ızdırap çekmiş, en acı mahrumiyetlere katlanmış ve en nihayet hayatını feda etmiş birçok mücahitler, inkılâpçılar gelmiştir.

Karl Libkeneht, roza Lüksemburg, blagoef. . . gibi büyük amele rehberleri, zamanlarında kitleleri harekete getirmişler, onlara heyecan ve iman vermişler, bazı tarihi anlarda onları burjuvaziye karşı arkalarından sürüklemişlerdir. Ve şüphesiz bu içtimai cidalde en ön safta çarpışan ve inkılab uğrunda ölen bu büyük rehberlerin arkasından bütün dünyanın şuurlu proletaryası çok ağlamıştır. Ve onların muazzez hatıralarını her zaman hürmet ve takdirle yâd eder. Fakat hiç bir zaman, mesela Libkeneht'in arkasında (libke[ne]ht öldüyse, libkenehtizm yaşasın) denmemiştir.

Öyle ise bugün: neden (Lenin öldüyse Leninizm yaşasın) deniyor?

Çünkü evvela Lenin; içinde bulunduğumuz emperyalizm devresinin hususiyetlerini, tezadlarını, kapitalizmin bu inhitat safhasındaki sınıf münasebetlerini en iyi kavramış bir Marksist aynı zamanda – proletaryanın burjuvaziye indireceği kati darbenin zaman ve istikametini gayet doğru bir surette tayin ederek, ihtilalin muayyen bir safhasında inkılâpçı kuvvetlerin vaziyetini buna göre tanzime muvaffak olan, gayet her bir sevk-ül-ceyşçi olmak itibarıyla bu yüktür.

Sonra başladığı muazzam eseri tamamlayacak unsurları ve teşkilatları, yani komünist partilerini bütün cihanda hazırladığı için lâyemuttur. Bundan dolayıdır ki Lenin öldü, fakat Leninizm yaşıyor.

Fil-hakika Lenin'in en büyük meziyeti, içtimai münasebetlerin namütenahi karışıklık ve tenevvüü içinde aslî cereyanları tefrik ve temyiz ve tesbite muvaffak olmasındadır. Marks'ın tarihi izah için malik olduğu dehaya Lenin tarihi yapmak, ilerletmek hususunda malik olmuştur diyebiliriz.

Lenin, herkesin nazar-ı dikkatine çarpmayan had-i zatında ehemmiyetsiz işaretlere göre, sınıfların münasebetleri arasındaki en ufak tahavvülleri keşf edebiliyordu.

Onunla konuşanlar; evvelden farkına varmadıkları, haberdar olmadıkları şeyleri tamamıyla anlamış ve öğrenmiş, aynı zamanda geniş görüşler ve mesaileri için sağlam esaslar kazanarak ondan ayırdıklarını söylemekte müttefiklerdir.

Lenin, Rusya ve bütün cihan hadiselerini pek yakından ve esaslı bir surette takip etmesi, işçi kitleleri ile sıkı teması, muhavereleri ve bilhassa dahiyane hadsi sayesinde kitlelerin zihniyet ve tecrübesini temessül ve hazm ediyor, dâhiyane dimağında onları olgunlaştırıyor ve en nihayet, bütün kitleleri etrafında toplayan (şiarlar) halinde ortaya atıyordu.

Mehamm⁷-1 umur ile, yüksek siyasetle meşgul olan Lenin, günün meseleleriyle, teferruat-1 umurla alakadar olmaktan hiç bir zaman geri kalmamıştır. Had-i zatında o kadar

---

⁷ Önemliler.

mühim olmayan bir işi neticelendirmek onun için komiserler meclisinin on dane kararından daha mühimdi.

İşte Lenin'in 1921 kânunusani – şubat ayları içinde mesul memurlara bizzat verdiği emirlerden bir kaç numune:

* “gorki” köylülerinin, köylerinde elektrik tesisi [808] için taleplerinin yakın bir zamanda tatmini için bütün tedbirler alınmalıdır.

* hangi sebepten dolayı (petrol idare-i merkeziyesi) nin ameleye 30 arşın yerine 8 arşın kumaş verdiğini anlamak.

* Amerika'dan, Almanya ve İngiltere'den “Taylor” sistemi ve mesainin fenni tanzimi meselesi üzerine yazılmış eserler getirmek ve bu mesele ile ciddi ve faal bir surette meşgul olmak.

* köylerin tenviri için rüzgâr motorlarının istimali meselesini tenvir etmek.

İşte şu bir kaç misal, Lenin'in faaliyetinin ne kadar mütenevvi, meşguliyetlerinin ne kadar çok olduğunu, işçi kitlelerinin her günkü hayatlarıyla nasıl yakından alakadar olduğunu göstermeye kâfidir.

Lenin'in ölümü ile Rus inkılâbının mahvolacağını, bütün cihanda inkılab hareketinin duracağını düşünerek sevinen burjuvalar, yanıldıklarını anlayarak acı bir sukut-ı hayale uğramakta gecikmeyeceklerdir. Zira Lenin, binlerce, yüzlerce küçük Leninler yetiştirdikten, Leninizm esasları üzerine kurulmuş kuvvetli bir beynelmilel teşkilat meydana getirdikten sonra ölmüştür.

Lenin'in amele sınıfına en büyük hizmeti, Lenin'in en büyük muvaffakiyeti, yalnız Rusya'da değil, bütün dünyada, proletarya inkılâbının bu erkân-ı harbiye heyetlerini yetiştirmesidir.

Harb-i umumiden evvel, amele harekâtına ikinci enternasyonalin hâkim olduğu kapitalizmin inkişaf devresinde, parlamento mücadeleleri, sınıfı mücadelesinin en mühim ve başlıca şekli olarak tasavvur edildiği zamanlarda parti; bu harbin açtığı büyük inkılab mücadeleleri devresinde kazandığı inkılâpçı mahiyet ve role malik değildi ve olamazdı.

Fakat sınıfların açıktan açığa, müthiş bir surette çarpıştıkları proletaryanın kapitalizm ve emperyalizmi yıkararak mevki-i iktidara geçmek için hazırlandığı ve mücadeleye girdiği bir devrede, sulh-perver parlmantarizm mektebinde yetişen eski sosyal – demokrat partileri ameleye rehberlik edemezdi. Onların idareleri altında kalmak, düşman karşısında silahsız kalmaya, mahkûm ve mağlup olmaya razı olmak demekti.

Proletarya, pek tabii olarak bu vaziyette kalmaya razı olmadı. Mücadeleci, inkılâpçı, kendisini mevki-i iktidara götürmek için kâfi derecede cesur ve metin, hadisat ve şeraitin namütenahi karışıklığı içinde doğru yolu bulabilmek vaziyete hâkim olabilmek için kâfi derecede tecrübeli ve kendisini tuzağa düşürmekten men edecek kadar dirayetli ve kurnaz bir partinin lüzum ve mevcudiyetini hissetti ve anladı ki böyle bir parti olmaksızın emperyalizmi devirmek, amele hükümeti ve hâkimiyetini tesis etmek imkânı yoktur.

Bu parti Leninizm'in partisidir. Dünyanın bütün memleketlerinde mevcut olan ve keyfiyeten ve kemiyeten gittikçe büyüyen bu partilerin teşkil ettikleri enternasyonal (üçüncü enternasyonal) asıl ismiyle (komünist enternasyonal) dir.

İşte Lenin'in en büyük hizmeti, bu partinin vücuda gelmesinde en büyük amil olmasıdır.

Cihanda ilk büyük ve muzaffer amele inkılâbını idare eden bu partinin hususiyetleri nelerdir?

Bu parti, Lenin'in partisi, proletaryanın en iyi ve sağlam unsurlarını ihtiva eden, onların tecrübelerini, inkılâpçı, zihniyetlerini, proletarya idealine namütenahi merbutiyet ve sadakatlerini temsil eden bir partidir. Amele kitlelerinin hissettiklerini, düşündüklerini sadece kayd ve onların zati ve ananevi hareketlerini takip etmekle iktifa eden, proletaryanın muvakkat, mahalli ve milli menfaatlerinin fevkine yükselemeyen, kitleye sınıf şuurunu zerk edemeyen bir parti hakiki bir amele partisi olamaz. Amele partisi amele sınıfının en önünde yürümeli, ondan daha ilerisini görmeli ve kitleleri arkasından sürüklemelidir, yoksa proletaryayı burjuva sınıfı menafisine hadim kılan ikinci enternasyonal gibi onun tarafından sürüklenilmemelidir. Ancak bu pişdar rolünü idrak eden, proletarya kitlelerini sınıf şuurunu yükseltebilen bir parti amele sınıfını (trad unyonizm) den çevirmeye ve onu müstakil bir siyasi kuvvet haline koymaya muvaffak olacaktır.

Parti amele sınıfının yalnız pişdarı değildir, aynı zamanda bu sınıfın, kendisine gayet sıkı bir surette merbut olan bir kısmıdır. Şüphesiz, sınıflar baki kaldıkça, bütün amele sınıfının; pişdarlarının şuur ve faaliyetine yükselebileceğini düşünmek gülünç olur. Fakat bu tefrik kati münasebet derecesine varacak olursa, yani parti partisizlerle kat-ı rabıta ve alaka edecek olursa, vazifesini katiyen yapamayacaktır. Partinin sınıfı idare edebilmesi için, partisizlerle sıkı ve daimi rabıta ve temas temin etmesi, geniş amele kitlelerini kendi seviyesine yükseltmeye çalışması, bunların partinin idaresini kabul etmeleri ve partinin onların nezdinde gayr-ı kabil-i itiraz büyük bir ahlak ve siyasi nüfuzu olması lazımdır.

Diğer cihetten parti ameleyi inkılâpçı mücadelesinde hakikaten [809] idare etmek isterse aynı zamanda bu sınıfın müteşekkil ve müteazzi bir kısmı ve bir parçası olması lazımdır. Kapitalist rejimi içinde partinin son derece mühim ve mütenevvi vazifeleri vardır. O, proletaryayı sermayedarlığa karşı mücadelesinde, namütenahi müşkülât içinde idare etmek, vaziyet icab ettirdiği zaman taarruza sevk etmek, ezilmek tehlikesine maruz kaldığı zaman onu mahirane bir ricat hareketi ile hasmının mühlik darbesinden korumak ve kurtarmak, partisiz amele kitlelerine disiplin, metod, teşkilat his ve fikrini, mücadelede metanet kabiliyetini kazandırmak mecburiyetindedir. Fakat o bu vazifesini, ancak bizzat kendisi proletaryanın disiplin altında, teşekkül ve taazzi etmiş bir kısmı ise ifa edebilir. Aksi takdirde, proletarya kitlelerinin idaresini deruhde edemez.

Bu, Lenin'in en çok ehemmiyet verdiği ve uğraştığı bir meseledir. Menşevikler ve ikinci enternasyonalcilerle Bolşevikler yani Leninciler arasındaki ihtilafların en mühimi budur. Onlar parti azası sıfatını, partiye karşı az çok bir sempati ve merbutiyet gösteren herhangi bir muallim veya medrese, herhangi bir grevciye verilmesine taraftardılar. Hâlbuki Lenin ve arkadaşları bu oportunist tarz-ı halle karşı şiddetle mücadele etmişler ve kemiyeti keyfiyete feda ederek Bolşevik partisini bu gibi oportunistlerden temizlemişlerdir.

Lenin daha inkılabdan evvelki risalelerinden birinde diyordu ki:

(. . . Evvelden bizim partimiz, kati bir surette teşekkül ve taazzi etmiş değildi. O, yalnız hususi bir takım grupların heyet-i mecmuası idi. Bunun için bu gruplar yekdiğerleri üzerine ancak (ideolojik – fikrî) bir tesir yapabiliyorlardı. Fakat şimdi hakikaten teşekkül ve taazzi etmiş bir parti olduk, yani partimiz o suretle teşekkül etmiştir ki aşağı makamlar yüksek makamlara tabidirler. Ve onun emri altındadır. . .)

Partinin bu tarzda teşekkülü, ekalliyetin ekseriyete tabiyeti, mesainin merkezi bir uzuv tarafından idaresi prensibi, sosyal – demokratlar tarafından (bürokratizm) olarak tenkid edilmişti. Fakat teşkilat sahasında tatbik edilen bu prensip yani Leninizm olmaksızın partinin hiç bir metodik iş göremeyeceği, amele sınıfının mücadelesini idare edemeyeceği bizzat hadizat tarafından teyyüd etmiştir.

Amele sınıfının pişdarı ve erkân-ı harbiye heyeti makamında olan parti, bu sınıfın bütün teşkilatı değildir. Partinin haricinde: sendikalar, kooperatifler, parlamento grupları, gençlik teşkilatları, harp malulleri ittihadları. . . vardır. Bazıları partiye merbut, diğerleri onun az çok nüfuzu altında olan bu muhtelif teşkilatlar amele sınıfına, sermayedarlığa karşı mücadelesinde lazımdır. Mücadelenin muhtelif safhalarında ve sahalarında onun sınıfı mevkilerini takviye etmek, ona burjuva nizamı yerine sosyalist nizamını kurabilecek bir kuvvet ve kabiliyet kazandırmak için zaruridir.

Fakat bu kadar muhtelif ve mütenevvi teşkilatlarla idare vahdetini temin etmek mümkün değildir. Bu teşkilatların hiç biri bu vazifeyi başaracak kabiliyette değildir.

Bu umumî istikamet hattını, hedefi tayin etmek hak ve salahiyeti partindir. Amele kitleleri arasındaki nüfuzu sayesinde bu teşkilatlara kendini takip ettirebilecek derecede tecrübeli ve şuurlu olan yegâne teşkilat partidir. Amele sınıfının en güzide unsurlarını ihtiva eden parti, bu muhtelif teşkilatları idareye muktedir rehberleri yetiştiren en iyi bir mekteptir. Bunun için Lenin diyor ki: [parti, proletarya sınıfının en yüksek birlik şeklidir. Onun siyasi idaresi bütün diğer proletarya teşkilatlarına teşmil edilmelidir.]

İşte bunun içindir ki, partisiz teşkilatların istiklal ve bî- taraflığı nazariyesi, partinin emri altında olmayanı müstakil amele mebusları, parti ile rabitası olmayan muharrirler. Sırf sendikalistler, burjuvalaşmış kooperatifler tevliid eden nazariyeler, Leninizm ile tamamıyla gayr-ı kabil-i teliftir.

Yalnız şu noktayı da unutmamalıdır ki: partiyi had-i zatında bir gaye, kendi kendine kâfi gelen bir kuvvet olarak telakki etmek doğru değildir. Parti, her şeyden evvel proletarya diktatorasının teessüsü, ondan sonra bunun takviyesi ve tevsii için bir alettir.

Lenin diyor ki: [proletarya diktatorası; eski cemiyetim kuvvet ve ananelerine karşı, şedid ve sulh-perver, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari, kanlı ve kansız müthiş bir mücadeledir. Milyonlarca on milyonlarca insanın itiyadı kuvvetlerin en müthişidir. Mücadelede tavlânmış ve sınıfın bütün namuslu unsurlarının itimadını haiz olan, kitlenin halet-i ruhiyesini tedkik ve onun üzerine icra-yı tesir etmeyi bilen bir fırka olmaksızın bu mücadeleyi idame imkânı yoktur.]

Görülüyor ki, proletarya diktatorasının tesisi ve idamesi mütecanis olmayan disiplinsiz bir parti için gayr-ı mümkündür. Fakat demir bir disiplin, partinin bütün azasının fikir, idare ve faaliyet birliği olmaksızın yalnız başına tasvir edilemez. . Fakat bu, parti içinde fikir ve nokta-i nazar münakaşaları olamaz demek değildir. Bilakis iradi bir inkıyad, şuurlu bir demir disiplin [810] tenkid ve fikir münakaşalarını icab ettirir. Bu yalnız şu demektir ki, parti içindeki fikir münakaşaları yitip de ekseriyetle bir karar alındı mı, bütün aza bu kararı harfîyen tatbik etmek mecburiyetindedirler.

Lenin diyor ki: [sınıf mücadelesinin şiddetlendiği, had bir hale geldiği bu harb-i dâhili devrinde komünist partisi vazifesini ancak, merkezîyetçi esaslara göre teşekkül ettiği; demir bir disipline tabi olduğu, vasi salahiyetlere malik ve parti azasının umumi itimadını kazanmış olan bir merkezi uzuv tarafından idare edildiği zaman ifa edebilir. Bu disiplin, proletarya diktatorasının teessüsü için olduğu kadar ondan sonra için de lazımdır. Proletarya partisinin demir disiplinini biraz gevşetmek, doğrudan doğruya proletaryaya karşı, burjuvaziye muavenet ve müzaheret etmektir.]

İşte bu sebepten dolaydır ki Lenin, bütün hayatı müddetince parti içinde partinin vahdet ve disiplini ile gayr-ı kabil-i telif olan muhtelif hiziplerin teşekkülüne mani olmuştur ve onuncu parti kongresinde, hususi bir kararında bu hizipçiliğin tehlikesini büyük bir vuzuhla göstermiştir; ve Rus partisi bu hizipçiliğe karşı daima şiddetle mücadele etmiştir. Son trotski hadisesinde de parti yine bu nokta-i nazardan hareket ederek, trotski'yi parti disiplinine riayete davet ve mecbur etmiştir.

İnkılab tarihi pek sarîh bir surette göstermiştir ki, Leninizm esaslarına göre teşekkül etmiş olan Bolşevik partisi olmasaydı, Rusya'da amele diktatorası yedi sene değil, yedi gün bile yaşayamayacaktı.

Partinin oportunist unsurları hiziplerin menşeidir. Çünkü proletarya kapalı bir sınıf değildir. Çiftçiler, kapitalizmin inkişafı neticesi proleterleşmiş küçük burjuvalar, mütefekkirler. . . Mütemediyen bu sınıfa iltihak etmektedirler. Onlar, kendileriyle beraber partiye oportunist ruh ve zihniyeti sokuyorlar. Aynı zamanda proletaryanın yüksek tabakaları, burjuvazi tarafından müstemlekelerin fazla kıymetleriyle istihdam edilen amele aristokrasisini teşkil etmiştir. Tarz-ı hayatı, ücreti, ideolojisi itibarıyla küçük burjuva olan bu amele aristokrasisi ikinci enternasyonalin başlıca kuvvetini teşkil etmektedir. Bunlar hal-i hazırda, burjuvazinin en büyük istinadgâhı ve amele hareketi içindeki adamlardır ki proletarya inkılâbının gecikmesinde en büyük amildirler.

İşte kapitalizm ve emperyalizme karşı bu gibi “müttefikler” le beraber mücadeleye girişmek aynı zamanda cepheden ve arkadan taarruza maruz kalmış demektir. Bunun içindir ki Lenin, bu oportunist unsurlara karşı bila-rahm bir cidal açmış ve her ne bahasına olursa olsun onların partiden ihraç edilmesinde bir dakika tereddüd etmemiştir.

Parti dâhilinde, sırf ideolojik bir mücadele ile bunlara karşı galip gelinebileceğini zannetmek pek tehlikeli olur. Zira bu kanaat partiyi ataletle, felce mahkûm eder. Ve en nihayet inhilale kadar götürebilir.

Lenin bu hususta çok ileri gitmiştir. Onun için bilhassa proletaryanın mevki-i iktidara vaz-ı yed ve diktatorasını tesis etmek için mücadeleye girdiği çok mühim anlarda partinin yalnız

Menşeviklerden, oportunistlerden tasfiyesi kâfi değildir. Hatta mütereddid oportunistlerle birleşmeye mütemayil görünen komünistleri dahi mühim mevkilerden uzaklaştırmak faydalıdır.

Açılan inkılab harbinin arifesinde veya o esnada inkılab partisi içindeki en ufak tereddüdlere her şeyi mahvedebilir. İnkılâbı akim bıraktırabilir. Böyle mühim zamanlarda mütereddid ve metanetsiz şeflerin, rehberlerin partiden çekilmeleri partiyi zayıflatmaz, bilakis partiyi ve amele inkılab hareketini kuvvetlendirir. Bilhassa son on senelik amele inkılâbı tarihi, bilhassa Macaristan hadisesi bu fikir ve kanaati tamamıyla teyid etmektedir.

İşte Lenin'in müsbet bir sahadaki faaliyetinin tedkiki bize dehası hakkında sarıh bir fikir verebilir.

Büyük insanlar, yüksek sağılara benzerler. Onların yüksekliklerini takdir edebilmek için ondan uzaklaşmak lazımdır. Lenin'in muasırları, arkadaşları, şakirtleri. . . şahsiyetinin bütün büyüklüğünü takdir edebilmek için, bu mesafeye henüz malik değildirler. Ve amele ve köylü kitleleri ancak, bugünkü kanlı tarz-ı istismarı yeryüzünden kalkıp bütün dünya işçileri ve milletleri büyük insaniyet ailesinde birleşecekleri zamandır ki, büyük amele rehberinin muzdarip beşeriyet için ne yaptığı, o dahi ve inkılâpçı mütefekkiye neler medyun olduğumuz layıkıyla takdir edilebilecektir.

Sadreddin Celal

Bugün bütün dünyada büyük içtimai inkılab mücahidlerinin hepsi Leninist'tir. Leninist olmayan inkılâpçı değildir.

Memleket İşleri

Türkiye’de İktisadi Mesele

“1”

Memleketimizin iktisadiyatı henüz pek müşevveş bir vaziyettedir. İstihsal ve mübadele işlerimizin muayyen istikamette bir inkişaf seyri takip ettiklerini delalet eden emareler münferid gibidir. Fakat bugüne kadar kayda değer bir semere verememiş olmakla beraber herhalde birçok teşebbüsler ve gayretler göze çarpmaktadır. Memleketin bünyesi ve içinde yaşadığımız iktisadi şartlar nazar-ı itibara alınarak bunların vereceği neticeler, iktisadiyatımızın alacağı veçhe, takribi bir tarzda bugünden tahmin edilebilir. Biz şimdiden bu geniş ve karışık mesele hakkında bütün teferruatına şamil, sarih görüşler ileri sürmek imkânı olmadığını müdrikiz. Yalnız bu sahada tedkikata girişmek zamanı hulul ettiğini hatırlatmak ve münakaşaya zemin teşkil edecek bazı fikirler ortaya atmak istiyoruz. Bu makale gözümüz önünde cereyan eden iktisadi hadiseleri tedkik sayesinde hâsıl ettiğimiz kanaatlerin ilk ifadesinden ibaret olacaktır.

Türkiye’de milli iktisad namına yapılmış ne var ise, mütareke ile açılan işgal devresi, hepsini alt üst etti. Zaten bu nevi faaliyetlere pek az evvel atılmış bulunuyorduk. Türklerin, emtia vücuda getirmek ve alış veriş yapmak gibi işlere saldırmaları, meşrutiyet ilanından sonra gelen senelere tesadüf eder. Bu müddet zarfında kök salmaya, iktisadi ameliyatın incelikleriyle ünsiyet peyda etmeye, bir sistem dâhilinde memleket iktisadiyatı üzerinde icra-yı tesir etmeye imkân yoktu. Meydanda ancak şekli iyice belirmemiş ve tamam olmamış bir bina var idi. Harb-i umumi mağlubiyeti ve onun ardı sıra gelen istila faaliyetleri bunu da yıktı.

Geriyeye kalan enkaz iledir ki, üç dört senedir uğraşılıyor. Her şeyden evvel, milli burjuvazimizin işletmeye özendiği bu kıymetler hakkında bir fikir edinmeye çalışmalıyız. Memlekette istihsal vasıtaları ve alel-ıtlak servetler azalıyor mu, çoğalıyor mu? Harb-i umumiden evvele kıyasen vaziyet nasıldır? Bu noktaları tesbit etmenin muhassenatı çöktür. İçtimai telakkilerimiz bu husustaki malumatlarımız ve kanaatlerimizle yakından münasebettardır. Maatteessüf ileriye süreceğimiz görüşleri rakamlara, ihsai⁸ mu’ta⁹lara istinad ettirmek imkânlarından mahrumuz. Hadisatın heyet-i mecmuasından istintaç edilmiş umumi fikirler üzerinde muhakeme yürütmek mecburiyetindeyiz.

Bir iddiaya göre Türkiye gittikçe fakirleşiyor. Umumi harbin ve Anadolu mücadelenin mucib oldukları servet zayıyatı yetmiyormuş gibi, şimdi de eski istoklardan sarfiyat devam ediyor. Burjuvazi sermaye teraküm ettirmek şöyle dursun, evvelce biriktirilmiş olanı da elden çıkarıyor. Türk sermayedarlığı öyle buhranlı bir zamanda ve öyle gayr-ı müsaid şerait içinde mücadele meydanına atılmıştır ki; kısır kalmaya, daha inkişaf etmeden inhitata yüz tutmaya ve ilk adımında istiklalinden feragat ederek ecnebi sermaye ile uzlaşmaya mahkûm bulunuyor. Bir kelime ile milli sermayedar burjuvazimizin doğmasıyla ölmesi bir olacaktır.

Biz bu tarz telakkiye iştirak etmiyoruz. Evvela Türkiye’nin harpler dolayısıyla olan, servet ve istihsal vesaiti zayıyatı, diğer muharib devletlerinkinden – bütün nisbetler muhafaza edilmek şartıyla – daha fazla değildir. Hatta denilebilir ki, Türkiye bu itibarla mümtaz bir vaziyettedir. Harb-i umumi esnasında kendi menfaatleri saikasıyla almanlar ve Avusturyalılar,

---

⁸ Sayısal.

⁹ Verilen.

bizim harp kabiliyetimizi artırmaya lüzum gördüler. Mühimmat ve teçhizat-ı askeriye fabrikalarımızı ıslah ve tevsie yardım ettiler. Mevad-ı gıdaiye tedariki hususunda merkezi devletlerin maruz buldukları müşkülâtı kısmen olsun izale maksadıyla un, sabun, zeytinyağı ve saire gibi maddelerin istihsalini teshil için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Romanya'dan un fabrikalarını söküp getirdik.

Ruslar, işgal ettikleri şark vilayetlerinin kendilerine kalacağı ümidiyle, imar teşebbüslerine giriştiler. Yollar, şimendiferler yaptılar. Tahribat ancak bombardımana maruz kalan Çanakkale gibi bir kaç yere münhasır kalıyordu. Eğer bilahare yunanlılar İzmir ve afyon havalisini usulü dairesinde caniyane bir tarzda yakıp yıkmamış olsaydılar, Türkiye son muharebelerden, Almanya gibi, nisbeten az zararlı çıkmış add olunabilecekti. Mamafih arada yine bizim lehimize bir fark mevcuttur: mağlup olduğu halde büyük tahribata duçar olmayan Almanya, galiplere milyonlarca ziraat hayvanatı, ticaret gemileri, paralar ve saire vermeye mecbur oldu. Dâhili vatandaş muharebeleri de birçok servetlerin, istihsal vasıtalarının imhasına sebebiyet verdi. Demek oluyor ki, memleketimiz İngiltere ve Amerika'dan sonra bu badireden en ucuz kurtulan devlettir.

Elimizde bunu gösteren çok hassas bir mizan vardır. O da paramızın iştirak kuvvetidir. Harbe iştirak eden devletlerden [812] ekserisinin evrak-ı nakdiyesi felaket-engiz bir tarzda kıymetten düştü. Romanya, Sırbistan, Yunanistan, gibi galip devletlerde bunlar meyanına dâhildir. Türk parası bunların hepsinden yüksek bir kıymet muhafaza edebilmiştir. İtalya parasıyla bile bir ara başa baş gitmiş, Fransız parasına nazaran ise ancak bir misil kaybetmiştir. İddia edildiği derecelerde iktisaden sukut etmediğimizi bu vakıa mükemmelen isbat eder.

Bugünlerde İngiliz lirasının yükselmesinden, bu mecrada bir mana çıkarmak caiz değildir. Bir kaç seneden beri bu mevsimlerde daima isterlin böyle arızî bir tereffu göstermiş; hatta on liraya kadar çıktığı olmuştur. Bu münhasıran ithalat ve ihracat muamelatıyla ve bilhassa un meselesiyle alakadar bir tahavvüldür. Su götürmeyen bir nokta Türk lirasının vasati kıymeti nisbeten yüksek bir seviye muhafaza etmiş olması – yani memleket iktisadiyatının ümitsiz bir vaziyette bulunmamasıdır.

* * *

Türk burjuvazisinin şimdiden sonra, sermaye teraküm ettiremeyeceği fikri de yanlıştır. Türkiye'nin harici pazarları istismar suretiyle fazla kıymetler [...] etmesi mevzu-ı bahs olamaz. Bizim ihracatımız bugüne kadar olduğu gibi mevad-ı ibtidaiye ve zirai mahsulâta münhasır kalacak; [...] terakkisiyle ancak miktarca inkişaf edebilecektir. Fakat burjuvalarımız dâhili pazarı ve memleketimizdeki iş kuvvetini istismar etmek – yani geniş halk kitlelerini soymak suretiyle sermayedarlık cennetine erişmek ümidindedirler. Ve arada milli ve beynelmilel bir içtimai değişiklik olmazsa bu gayeleri tahakkuk edebilir.

Burjuvalarımız, bu maksada isal eden yolu açmak için ateş ve heyecanla uğraşıyorlar. İktisadi temayülleri nokta-i nazarından bu sınıfı iki zümreye ayırmak lazımdır:

Bundan bir kaç ay evvel Türk burjuvazisinin aile kavgaları başlığı altında intişar eden makalemizde içtimai bir bakışla buna benzer bir tasnif yapmıştık. Burada, birbirlerinden yüz çevirenlerin, iktisadiyatımızda işgal ettikleri mevkiî tayin etmek istiyoruz.

İttihad ve terakkinin iktisadi hedefi, Rum, Ermeni ve Yahudilerin elinde bulunan ecnebi sermayesi dellallığı ve acenteliğini Türklere intikal ettirmek idi. Bu vadede hükümetin müzaheretiyile bazı müsbet neticeler elde edildi. Kozmopolit sermayedarlar güruhuna katılan bir takım ihtikâr ve ticaret sermayedarları türedi. Bunlar ecnebi mali sermayesinin uşakları ve ortaklarıdır. Bugün burjuvazinin bir kısmı büyük şehirlerimizde gayet faal bir rol oynamakta ve münevverlerin, esnafın, mürtecilerin ve hatta işçilerin – yani bütün gayr-ı memnunların – hissiyatını tahrik ederek, kendi sınıf menfaatleri lehine bu kitleleri alet gibi kullanmaya çalışmaktadır. Bu ihtikâr sermayedarları terakki-perver cumhuriyet fırkası etrafında, artık siyasi teşkilatı da vücuda getirmiştir.

Bunun karşısında memlekette bir sanayi vücuda getirmek isteyenler ahz-ı mevki ediyor. Malum olduğu üzere, her memlekette burjuvazya, biri mali sermayenin diğeri sınaî sermayenin menfaatlerini müdafaa eden, başlıca iki siyasi gruba inkısam etmiştir. Sınaî sermayenin gayet himayeci olmasına, mukabil mali sermaye gayet uzlaşıcı ve müsamahakârdır. Her türlü siyasi şekillerle: hükümdarlık ile, derebeylikle, dini irtica ile halkçılık ile itilaf etmeye amadedir. Yeter ki, sermayesini en yüksek yüzdeler ile işletebilsin. Hâlbuki sınaî sermayenin hedefleri millidir. Milli pazarın yabancılar tarafından istismar edilmemesini, milli ihtiyacatın milli istihsal vasıtasıyla tatmin edilmesini, milli sanayiini himayesini, milli istihsal şubelerinin birbirini itmam etmelerini, bu suretle hariçten müdahalesi olmaksızın muvazeneli bir milli iktisadiyat vücut bulmasını arzu eder.

İşte siyasi istiklalimizi temin eden bu demokratlar teşkilatının istinad ettiği Anadolu küçük burjuvazisi arasından böyle bir sınaî sermaye zümresi yükselmektedir. Halk fırkası bütün milli istihsal imkânlarından istifade etmek istiyor. İttihad ve terakki'nin yaptığı gibi aksine olarak küçük müstahsillerle, küçük burjuvazi ile alakasını kesmeye çalışıyor. Hükümet müzaheretiyile bunun içinden sıvrılan sermayedarları himaye etmekle beraber, onların da menafiiyle alakadar olmaya ceht ediyor.

Anadolu küçük burjuvazisinin doğurmak üzere olduğu sermayedarlık bir sanayi sermayedarlığı olacaktır. Sınaî sermaye alyatk mümkün olduğu kadar yüksek derecelerde yükselebilmesi için dâhilde asri teknikle kabil-i telif olmayan içtimai şekilleri ilga emelleri besler. Harice karşı ise milli sanayiini inkişaf ve tekâmülü namına gayet kıskanç olur. Hassas bir himayecilik ve vatan-perverlik gösterir. Bu evsafı halk fırkası ricalinde şimdiden müşahede etmekteyiz.

Fakat asıl mesele bu emellerin ne dereceye kadar husul bulacağındadır. Sanayi sermayedarlarının kendi vasıtalarıyla istediklerini yapabilmelerine imkân görmüyoruz. Muhakkak ecnebi sermayeden istiane¹⁰ etmeye mecbur olacaklardır. İster istemez beynelmilel sermaye ile uzlaşacaklar, ona karşı müsaadatta bulunacaklar ve müsaade [813] karlığın bedelini de memleketin çalışan halk kitlelerine ödetmek isteyeceklerdir.

Bu noktadan iki burjuvazinin menfaatleri birleşir. Bu cihetin izahını başka bir makalemize bırakıyoruz. Bugün şeniyete tamamıyla tevafuk ettiğine kani olduğumuz sınaî sermayeye ait bu yeni görüşümüzü ileri sürmekle iktifa edeceğiz. Büyük şehirlerin mali

---

¹⁰ Yardım istemek.

sermayesi karşısında bir sınaî sermayenin teşkiline uğraşıldığı; ettiği ve işlerimizin bu iki kutup arasında cereyan edeceği anlaşılıyor.

31 kânunusani 925

Doktor

Şefik Hüsnü

TÜSTAV

Köylü Köşesi

Köylü Meselesi

Bir koyundan iki post, alınmaz.

Bu atalar sözü yalnız bedbaht Türkiye köylüsü hakkında tatbik edilmez. Onun iki değil hatta üç kat derisi soyulmaktadır. Bunlar vakıa hakiki deri değildir, iktisatta “rant” denilen kıymet-i zaidelerdir; yani çalışmaksızın temin edilmiş gelirlerdir.

Evvela hükümet köylüden vergi namıyla bir “rant” alıyor ki, bütçeyi tahlil ederken göstereceğimiz gibi devletin en mühim varıdatıdır. Köylünün sırtından alınan bu kalın post ile istihsal ve müdafaaya hizmet eden vekâletlerden maadasının borçlarını kapatmaktadır. Mahassat¹¹-ı zatiye denilen ve 11 milyon gibi pek mühim bir meblağ teşkil eden bütçeyi de köylünün sırtından doğrudan doğruya sıyrılmış bir pösteki olarak telakki edebiliriz. Bu mevzu ile en ziyade yeni bütçe münasebeti ile meşgul olacağız. Köylünün sırtından soyulan ikinci kat deri toprak sahibinin dercib ettiği “rant” tır.

Bu “gelir” her türlü inkişaf ve terakkiden ve her nevi mesai terakümünden husule gelen tefavütü “rantı” da ihtiva eder. Yani köylü işleyip toprağın kıymetini gübre ile arttırdıkça, memlekette şose veya şimendifer inşa olundukça, civarda şehir hayatı inkişaf ettikçe zirai istihsalatın da kıymeti artar ki, bundan da istifade eden yine sırf toprak sahibidir. Biz burada toprağı iltizam eden köylüyü misal olarak alıyoruz. Bu iltizam mukaveleleri iki senede bir tecdid edilerek kiralarda herhangi bir fark (herhangi bir tefavütü rant) husule gelmiş ise hemen toprak sahibi bu kendisine ait olmayan hakkı benimsemektedir. Memleketimizde vakıa hububat ziraatı, geçen makalemizde gösterdiğimiz gibi – gümrük tarifelerinin himayekarlığına rağmen – tenakus etmiştir. Bu sebepten vehleten toprakların kıymeti artmamış, “tefavütü rant” hasıl olmamış denilebilir. Fakat bu mülâhaza ancak alel-ıtlak doğrudur, yoksa nisbi ve mahalli inkişaf ve zirai tenevvül düşünülecek olursa bizde bir çok yerde tefavütü rant hasıl olmuş ve oralarda toprak hemen kamilen sermayedarların eline geçmiştir.

Bu kabilden olarak pamuk ve tütün harsına müsaid olan mıntıkları (Adana, İzmir, Trabzon, Samsun) yeni şimendifer güzergâhları ve Ankara'nın civarını gösterebiliriz. Önümüzdeki iki üç sene zarfında inşa edilmek üzere olan şimendiferlerin kasabalara, şehirlere yakın olan yerlerin toprakları üzerinde şimdiden bir ihtikâr hareketi başlamıştır. Bizim Anadolu'nun muhtelif mahallerinden aldığımız malumat bu merkezdedir.

Kıracı ve müstecir köylünün hali böyle ise, yarımcı marabanın hali bundan da bedterdir. Çünkü bu biçarenin [814] yalnız toprağı değil, diğer istihsal vesaiti canlı cansız demirbaşı, hatta meskeni de yoktur. Toprak sahibi, ağa. . . bey, bu biçarenin sırtından öküzü için, sapanı için, tohumluğu için kat kat ince ince deriler soymakta, köylüyü, marabayı kanlı bir yara halinde bırakmaktadır. Şu kadar ki çiftçilik ananesi sayesinde bu zavallı tabaka yağıyla kavrulup gitmekte, derin yarasından sesi bile çıkmamaktadır.

Müstecir ve yarımcı köylülerden ayrılıp, derebeyliğin işgal ettiği geniş sahaya, şark vilayetlerinin en mühim kısmına bakacak olursak, orada hakiki (serf) ler görürüz. Burada

---

¹¹ Maaş, tayin.

derebeyi olarak hakiki bir vergi toplamak, daha doğrusu köylüden istediğini ve istediği miktarda almak ve köylüyü istediği gibi angaryalarda kullanmak, hatta bazı yerlerde müsellâh kuvvetler tutmak ve çapula sevk etmek iktidarını haizdir. Bolu mebusunun Türkiye'nin yarısını, yeniden cumhuriyet namına feth edilmesi lazım bir derebeylik memleketi halinde görmesi çok haklıdır.

Derebeylerinin hükmü altındaki köylüler için hakiki (serf) ler, toprak köleleri demiştik; çünkü derebeyleri herhangi bir para köyünü satarken veya şu kadar para köyleri veresesine intikal ederken, içindeki köylüler dahi, aynı şerait altında istismar edilmek üzere yeni sahibin veya varislerin tasarrufu altına geçer ve bu vaziyetten kurtulmasına imkân yoktur. Marabalar ve yarıcılar hakkında dahi vaziyet bundan az farksızdır; çünkü onlarda toprak elden ele intikal ederken, sakitâne, saburâne sahiplerini değiştirmeye ve kudretlerine rıza göstermeye mahkûmdurlar.

Köylülerin bu nasipsiz makulelerinden toprak sahibi olanlara geçelim. Bunların ancak % 1'i mütegalibe ve % 22'si vakit ve hali yerinde ağa sayılırdı. % 77'si fakir ve küçük köylü makulelerini teşkil eder. Bunlar daimi bir ihtiyaç içinde kıvranırlar. Büyük bir kısmı en fakirleri, ailelerinin içinden en ziyade güçlü ve açığöz bir iki ferdi büyük şehirlere amelenin, gezici satıcılık, uşaklık etmek üzere göndermek mecburiyetindedir. Toprakları ve istihlal vasıtaları bütün aileyi geçindirmeye devlete vergiyi vermeye kâfi değildir. İhtiyari gurbet, menfa¹² bu zavallılar için zaruridir. Bir kısmı da ağaların, beylerin zirai teşebbüslerinde rençperlik etmeye mahkûmdur; bunlar (ki büyük kısmı büsbütün topraksızlardan tereküb eder) mevsimine göre vilayetten vilayete seyyar kabileler halinde gezmek, dolaşmak, her nevi mahrumiyetlere katlanmak ızdırarındadırlar.

Fakir ve küçük köylüden (yani köylülerin ekseriyet-i azimesi içinde) pek az aile vardır ki, zaruret çekmeyen, yani tohumluğunu, çift hayvanlarını, nakliye vesaitini ve kendi doyumluluğunu borç harç etmeden tedarik edebilirsiniz. Nehir taşımaları, dolu, kuraklık, çekirge ve daha birçok afetler bu makule köylünün maişetini her an daraltmakta, istihlal teşebbüsünü bozmakta, borçlandırmaktadır.

İşte bu ihtiyaç bahsettiğimiz geniş köylü kitlelerini muhtekirlerin ve murabahacıların insafsız, gaddar istismarına atıyor. Bütün son zamanlarda açılan yerli bankalar köylüyü istismar ederek sermayelerini (4, 5) kat artırıyor ve büyük temettü hisseleri tevzi ettiriyor. Bu hususta bir kaç ay evvel bilânçosunu neşreden bir Anadolu bankası'nı misal olarak gösterebiliriz. Bu banka (Akşehir bankası) 200 bin liradan ibaret sermayesini 1 milyona yükseltmiş, % 15 temettü de tevzi etmiş! Doğrusu böyle parlak bir murabahacılık Yahudilerin veya Ermenilerin karı değildir. İşte köylünün derisini soyan bir zümre de bu murabahacı sermayedar güruhudur. Köylü bütün bu tufeylilerden kurtarabildiğini muhtekir [815] tacirlere kaydırmaya mecburdur. Küçük ve fakir köylünün bir kat derisini daha soyan bizzat ziraat bankası'dır. Bu bankanın sermayesi, ekseriyet-i azimesiyle, köylü kitlelerini ekseriyet-i azimesini teşkil eden fakir, bî-nasib ve küçük köylülerin zaid yani gasb olunmuş mesaisi mahsulünden, hisse-i menafi suretinde teşekkül etmiştir. Bu banka hakiki bir köylü kooperatif bankasıdır. En ziyade küçük ve fakir köylüye muavenet etmesi lazım gelirdi. Hâlbuki mali iktidar veya kefalet-i müteselsile usulleri ve ikraz muamelelerinin oldukça yüksek bir meblağa münhasır olması bankanın

---

¹² Sürgün yeri.

sermayelerini en ziyade aa ve bey, mütégallibe güruhunun inhisarı istifadesine tahsis etmektedir. Hatta bu güruh Ziraat Bankası'ndan karzen¹³ aldıkları sermayelerle zirai değil ticari teşebbüslere girişmektedirler. Ziraat Bankası böylece fukara tırnağından topladığı sermayeleri hemen hemen münhasıran ağalara, beylere, mütégallibeye, şehir tüccarına tahsis edince fukara köylü biz-zarure murabahacıların ve muhtekirlerin pençesine geçmektedir. Şurası da şayan-ı dikkattir ki, Ziraat Bankası'ndan para istikraz eden beylerin çoęu mahalli murabahacı bankaların da aksiyonerleri meyanındadır. Demek ki fukaranın vermiş olduğu para ile yine fukarayı insafsızca ve hayâsızca soyuyorlar.

İşte hulasaten köylünün nasıl kat kat derisi soyulduğu, kimlerin arkasına kürek, gocuk yapıldığı gösterildi. Artık bu vazıh levha karşısında, himayekâr teferrüd¹⁴lere rağmen, hububat ziraatına mahsus sahanın rubundan fazla bir nisbette tenakus etmesine hayret edilmez, belki bu derin içtimai karha¹⁵nın cezri ve inkılabi tarz-ı tedavisini düşünmek ihtiyacı ve kanaati hiss olunur.

İhtimal yakında muvazene-i ticariyemizi ıslah eden bazı istatistikî malumelere nail oluruz; pamuk ve tütün zer'iyatına sermayedarlık tarafından atfedilen ehemmiyet sebebiyle buna ihtimal veriyoruz. Şüphesiz bu yeni hareket dikkatimizden kaçmıyor, fakat bu hareket mahalli kaza ve tüccarânını yükseltip kâmilen sermayedarların eline geçirecek, umum köylü kitlelerini alakadar eden meseleleri hal değil, ıslah bile etmeyecek; muhakkak fenalaştıracaktır.

Köylünün kat kat derisinin soyulması, tefavütü rantın günden güne iyi topraklarla beraber sermayedarlar eline geçmesi memleketin nüfusunu tenkıs ediyor. Gelecek makalemizde köylü meselesini bir de bu nüfus siyaseti cihetinden tedkik edeceğiz.

Köylü meselesine ait makalelerin birincisi aydınlığın 28 numarolu nüshasındadır.

Tashih: geçen makalemizde evkafa ait cihette [...] suretinde yazılan kelime (mürtezika¹⁶) olacaktır. Mütégallibenin 100 – 500 suretinde gösterilen toprağı 500 – 1000 dönüm olarak tashih olunacaktır.

---

¹³ Borç, ödünç olarak.

¹⁴ Benzersiz olma, herkesten ayrılma, tek kalma.

¹⁵ Yara.

¹⁶ Ulufe sahipleri.

Diyalektik Nedir?

3

Biz; yani proleatrya ve onun inkılabçı kadrosu olan marksistler, ilmi sosyalizmin işte bu türlü tedkik ve tettebularıyla [...] olarak teşekkül ve taazzi ettik.

28 ve 29 uncu nüshalarımızda “diyalektiği” izah için yazdığımız yazıları şu iki satırda toplayalım ve sonra onları ikmal etmeye çalışalım; bu yazılara göre:

Diyalektik, bir usul, bir tedkik ve tettebbu tarzıdır. Tarihte proletaryanın felsefesi olan Marksizm, tabiatı ve cemiyeti mütalaa tarzıdır. Biz bu tarzda evvela asıl olan şeyin “madde” ve her hadisenin esasının da “maddenin hareketi” olduğunu gördük. Bu görüş “maddiyetçi – materyalist” bir görüştür. Hakikaten de biz materyalistiz, maddiyetçiyiz. Fakat her maddiyetçi bizden değildir. Bizim [816] maddiyetçiliğimiz “diyalektik” bir maddiyetçiliktir. Bu böyle olunca bizi diğer materyalist nesillerden ayıran fârik¹⁷ hatlara, yani bizzat Marks’ın diyalektiğine gelelim ve bu bahsi şimdilik bu kadarla bitirelim. Şimdiye kadar diyalektik namına izah ettiğimiz esaslar az çok bütün materyalist felsefe sistemleri arasında müşterek, esaslardır. Bu esaslar şunlardır:

1-asıl olan maddedir. Madde daimi bir hareket ve “seyir” halindedir.

2-hadisat mücerred değil, bir vasıta dâhilinde birbirlerine merbut ve müessirdirler.

3-hareket zıd kuvvetlerin müsademesi demektir. Hareket mantığı = teadlar mantığıdır.

Fakat mahza daha iti anlatabilmek için numaraladığımız bu prensiplerden dördüncü sene geçerken artık diyalektiğin inkılâpçı veçhesi ve bizim sükûn bulmaz inkılâpçılığımız başlar ve burada tekâmül veyahut inkılab nazariyesi meydan alır.

Şimdi Türkçemizden henüz ilk defa ve kısaca ifade edilecek olan bu muazzam mevzua girerken bilhassa şunu söyleyelim ki her içtimai nazariye sınıfı bir nazariyedir. Yani bir sınıfın cehd¹⁸ini ve arzusunu ifade eder. Biz tekâmül ve inkılab mevzu-ı bahs olunca kemal-i cesaretle “inkılâpçımız!” diyoruz. Çünkü şimdi tarihte yegâne inkılâpçı bir sınıf olan proletaryanın yani ameale sınıfının tarihi cehdini temsil ediyoruz. Burjuva âlemleri ise bir ağızdan “tekâmülcü” dürler. Fakat bir devir vardı ki onlar da inkılâpçı idiler ve “inkılab namına!” “tarihte sıçramalar namına!” kurun-ı vusta müessesatına karşı isyan etmiştiler. Fakat artık onların inkılab meselesi söndü ve o sınıfın irticaa döndüğü yerde şimdi biz vazifemize başlıyoruz.

Gelelim devamıza:

Mademki tabiat ve cemiyet daimi bir seyir ve tebeddül halindedirler. Şu halde bu daimi tebeddülâtın da kendine göre bir kanunu var. İşte bu kanun burjuva âlemlerine göre “tekâmül!” dür. Tekâmül isteyen burjuva âlemlerinin kaleminde artık sükûna! Atalete! Hareketsizliğe benzer bir şekil almıştır. Bu tekâmül artık Hegel’in, kvvye’nin, Darwin’in tekâmülü değil, sınıfı mücadelattan kaçınan, artık hazırdan yemeye hazırlanan bir mirasyedinin sükûn arzusunu andıran müptezel bir tekâmüldür. Şimdi burjuva darülfünunlarının hürmetli profesörleri bu

¹⁷ Ayıran.

¹⁸ Kuvvet.

arzunun propagandacılarıdır. Şimdi yeni yeni felsefe meslekleri, saçma sapan mübhemiyetleri altında hep bu korkuyu vaaz ediyorlar. Bu vaazlara göre ise burjuva tekâmülü tıpkı dalgasız ve şelalesiz bir dere gibi akar sıçramalar, sekteler, sarsıntılar, inkılablar kanun-ı tabiiye zıttır. Fakat bereket versin ki bu kanun-ı tabii denilen şey bankalar, ordular, kanunlar, darülfünunlar gibi burjuva sınıfının emrine münkad olmuyor. Tabiat ve cemiyette hadiseler tıpkı bizim gördüğümüz ve izah ettiğimiz gibi, ya kabil-i ictinab bir muayyeniyet içinde devam edip gidiyor, hadiseler birbirlerini ikaz ediyorlar ve iş bizim keşfettiğimiz gibi olacağına varıyor. Fakat biz hadisatın inkişafı – burjuva lisanınca tekâmül – denilen şeyi nasıl görüyoruz, onu anlatalım:

Evvela tebeddül = değişme denilen şey ancak bir keyfiyetin diğer bir keyfiyete inkılâbı demektir. Mesela suyun buhara, barutun aleve, kapitalizmin komünizme. . ilh. İnkılâbı birer değişmelerdir. Burada apaşık bir keyfiyet diğer bir keyfiyete inkılab etmiş oluyor ve madde de, yani tabiat ve cemiyet de işte bu mütemadi müselsel¹⁹, namütenahi keyfiyet değişmeleridir ki birçok şekiller tevli ederler. Görülüyor ki bu noktaya kadar da pek de gürültüyü icab [817] ettirecek ortada bir şey yok. Fakat bir adım daha ilerleyelim ve soralım ki:

Peki! Fakat acaba bu keyfiyetlerin tebeddülâtı yani bir keyfiyetin diğer bir keyfiyete inkılabı ne suretle oluyor? İşte bu noktada biz hemen cevap veriyoruz ve diyoruz ki:

Sıçramalar, inkılablar, ani değişiklikler suretiyle! . . Bunu da izah edelim:

Bir keyfiyetin diğer bir keyfiyete inkılâbını hazırlayan daima az çok devamlı bir devre var. Mesela suyun buhara inkılâbı için hararetin teraküm etmesi, suyu galeyan ettirmesi icab eder. Aynı suretle mesela içtimai inkılâbın hudusu, bil-farz derebeylik saltanatı yerine cumhuriyetin ikamesi için yine böyle ihzari bir safha zaruridir. Bu safhaya biz “kemiyeten teraküm safhası” diyoruz. Bu safhada bir keyfiyetin, diğer bir keyfiyete inkılâbı için icab eden şerait husul bulur. Mesela suyun buhara dönmesi için suyun derece-i harareti kemiyeten teraküm eder, çoğalır buharlar, bir iken beş, beş iken on, yirmi, elli, yüz olur. Aynı suretle inkılab eğer içtimai bir inkılab ise cemiyet dâhilinde o inkılâbın anasırı adeden²⁰ teraküm eder. İşte bu ihzari safha bir “tekâmül” safhasıdır. Bu noktada biz de tekâmülcüyüz. Tabiat ve cemiyette keyfiyetlerin değişmesine takaddüm eden bu kemiyeten teraküm amelîyesi müsbet ve zaruri bir amelîyedir. Her keyfiyeten değişmeyi, bu kemiyeten teraküm hazırlar. Fakat bu kemiyeten teraküm safhasında maddenin keyfiyeti yine aynı keyfiyettir. Mesela su ısınırken yine sudur. Aynı suretle bir cemiyette ihtilale takaddüm eden zamanlarda şeklen yine aynı cemiyettir, keyfiyetin değişmesi için icab eden şerait husul bulup da artık bu değişiklik bir emri tabii halini alınca işte o zaman sıçrama yani [katastrof] baş gösterir, su birden bire galeyan eder. “cemiyet” te ani ihtilalat olur. “tabiat” ta; “kimya, nebatat ve “hayvanat” ta istihalelerin dönüm noktaları tezahür eder. Mesela kemiyeten terakümlerin, keyfiyeten değişmeleri davet ettiğini izah için kimyadan bir misal alalım.

Cismin İsmi   Cismin kimyada formülü

Hamız²¹-i temel

C . H₂ O₂

¹⁹ Bir sırada devam eden.

²⁰ Sayıca.

²¹ Sirke, asit.

Hamız-1 hall ²²	C 2 H4 O 2
Hamız-1 [...]	C 2 H6 O 2
Hamız-1 [...]	C 4 H 8 O 2
Hamız-1 [...]	C 5 H 10 O 2
Hamız-1 [...]	C30 H 60 O 2

Bu düsturların tedkikinden şu çıkar ki: burada görülen maddelerin her biri başka bir şeydir. Başka bir keyfiyettir, fakat hepsinin de aslı “C . H . O” dur. Lakin bu usullere yeni bir madde ilave etmeden, onların sade kemiyeten değişmesi onları yeni yeni keyfiyetlere inkılab ettiriyor. Mesela: C2 H4 O2 hamız-1 halldir. Fakat bu düstur C2 H6 O2 şeklini alınca derhal hamız-1 propyonike tahavvül ediyor. Bu değişmeler ise daima ani olur. Çünkü bu maddenin keyfiyeti o maddeyi teşkil eden elektronların şu veya bu şekilde tevezzüü demektir. Bu tevezzüü dağıtmak ise herhangi bir harici tesir ile, mesela hariçten bir madde ilavesi, yahut elektrik, harareti gibi kuvvetlerle o tevezzüün [...] bozmak demektir. Fakat elektronların tevezzüü de muayyen bir cazibe sistemi arz eder. Mesela suda elektronlar başka, buharda yine başka suret ve fasılalarla yerleşmişlerdir. Bu fasıla ve suretlerin bozulması için mesela suyun buhara inkılâbı için hariçten hararet veriyoruz. Bu hararet ile müteakabil elektronların irtibat ve cazibe kavsi arasında bir mücadele başlıyor. Mücadele hararetin galibiyetiyle btyce[bitince], yani hararet 100 santigradı bulunca birden su elektronlarının [818] irtibat kudreti kayboluyor ve birden yeni bir madde ve yeni bir keyfiyet tahassul ediyor. Binaenaleyh sıçrama ve inkılab dediğimiz zaman biz hadiselerin maruf tabiriyle düşer gibi tahassul²³ ettiğini değil, fakat ecza-yı cüz-i ferdiye ile, harici tesirler arasındaki, yahut “vasat” la “sistem” arasındaki geçici [...] tam bozulduğu anı anlıyoruz tabiatta böyle olan bu hal cemiyette de böyledir. Tabiatta bir doğuş bir inkılabdır. Bir ölüm keza bir inkılabdır. Bir keyfiyetin diğer bir keyfiyete inkılâbıdır. Bu inkılabların her biri kendilerine takaddüm eden birer ihzari safha arz ederler. Cemiyette de aynı halleri görmüyor muyuz? Mesela Rus derebeyliği Rus çarizmini hazırladı, fakat Rus çarizmi de Rus proleter inkılâbını doğurdu. Bütün bu ihtilaller ise zahiry[n] [zahirbin²⁴ olmalı] gözlere ani ve marzi hadiseler gözüktüler. Aynı suretle bütün içtimai gürültüler, teşekküller, isyanlar, ihtilaller onlara hep böyle sevimsiz arızı görünmüyor mu? Hulasa biz davamızı neticelendirerek diyelim ki, gerek tabii, gerek içtimai en basit bir teşekkülde, en âli teşekkülata kadar, bir kabilenin bir ümmete bir buğday tanesinin bir buğday başağına, nihayet bir sahabenin bir manzume-i şemsiyeye²⁵ [...] kadar, her yerde ve her hadisede diyalektiğin bize gösterdiği ve isbat ettiği hareket, irtibat, kimi teraküm ve inkılabat na-kabil-i inkâr bir surette mevcut va faaldir. Biz; yani proletarya ve onun inkılâpçı kadrosu ilmi sosyalizmin bu türlü tedkik ve tetebbu silahlarıyla mücehhez olarak teşekkül ve taazzi ettik, zafer-i nihaiye, yani insaniyetin vahşete, hakiki hürriyete iradenik = esaret-i ilmiyeye, proletaryanın burjuvaziye, cemiyetin de tabiata galebesine kadar yine bu silahlarla gideceğiz.

Aydınlık işte bu yolu aydınlatıyor.

²² Sirke asidi.

²³ Hasıl olmak, üremek, neticelenmek.

²⁴ Yalnız dış yüzeyleri görenler.

²⁵ Güneş sistemi.

-Şevket Süreyya-

TÜSTAV

Küre-i Arzla Mülakat

30 uncu sayıdan mabad

Burhan Asaf

Ben çocuğunu emzirmeye mahkûm – fakat sütünün gittikçe azaldığını hisseden bir ana gibiyim. Silim yok ki feryad edeyim. Şuurum yok ki isyan edeyim. İradem yok ki aranızda hemcinslerini ve beni [...] yolun başlangıcına götürmek isteyenleri kendi ellerimle boğarım. Solucandınız. Bu bile değil: bir kedi yavrusunun nefesinden müteazzi²⁶ olabilen bir protoplazma idiniz. Rüzgârlara karşı dağların kanat gerdi. Akan denizlere yalçın kayalarım dizgin vurdu. Bağırim yarıldı, deşildi, döndü, kapandı. Buzdan şahikalar şahlandı. Gövdemi sarsar²⁷lar dolaştı – fakat her şeye rağmen protoplazma yaşadı, büyüdü, doğurdu.

Güneş yıldırım kustu. Ay hasedinden rengini ve ateşini kaybetti. Yıldızlar kendilerini saçlarından gökyüzüne astı. Fakat sizler, benim yavrularım, ilk çimenlerle beraber bittiniz.

Nice yıllar bugün kafeslerde teşhir ettiğiniz hayvanlar gibi dolaştınız. Güneş, yukarıda, takvimlerini kim bilir kaç bin kere bin kere yenildi: siz yaktığınız ateşten kaçtınız, baykuşlardan ölüm, boynuzlu öküzlerden kurtuluş, rahmet, gufran²⁸ umdunuz – dağıldınız buluştunuz; ayrı diller konuştunuz, ayrı mabutlara taptınız, ayrı renkler edindiniz ve herkes kendi dili, kendi mabudu, kendi rengi [819] uğruna ötekilerini kesti. Akan kanların rengi güneşe ve ateşe ebedi rengini verdi; siz bezmediniz, boğazladınız ve boğazlaştınız, kestiniz ve kesiştiniz!

Fakat bir şey değişmedi: beni tanımamakta berdevamsınız. Elinizde üç ölçü: ırk, din, milliyet; ilahınızın, mütekâmil zannettiğiniz ilahların cennetine doğru akın etmektesiniz.

Kömürler mi bitirdiniz, hala bu batıl ölçüleri elinizden fırlatamadınız. Bağırımdan çektiğiniz petrollerle iki bin senelik yol alabilirdiniz. Siz bu muazzam kudretle güzel baldırlar avına çıktınız, kâşanelerinizin temellerini altından yapmak istediniz; elinizdeki billur kadehin gönüllerinizin boşluğu kadar çınlayabilmesi için, çekinmediniz, milyonlarca insanın saadetini, hakkını voltametrelerle vurdunuz.

Ve: yarını bugün, bugünü dün yaptınız. Baltazar'ın sıcak etli, kıvrak belli, mermer göğüslü sevgililerini bugün bir lira antre, iki lira konsomasyon ve dört mashara davulcu ve dümbelekçinin sarhoş ve iğrenç ahenkleriyle oynatıyorsunuz. Baltazar'ın duvardaki yazıdan korkması belki de bir Yahudi masalından ibarettir. . Fakat siz, bir taraftan orospu çocuklarınızın dayanıklı etlerinde altınlarınızı aşındırırken diğer taraftan türlü türlü mabedlerinize koşup bin bir riya ve bir o kadar şarlatanlıkla bu zevklerin, bu tatlı demlerin öbür dünya (!) da dahi temadi etmesini talep ediyorsunuz – efendinizden yahut efendilerinizden!

Hey! Uyuşuk ve zelil et parçaları! Sizi kaç kere tekname attım ve en kıymetli mayalarımınla yoğurdum. Hala elimdeki maddeyi tebahhur²⁹dan koruyamadım. Hala o habis ruh

²⁶ Üzgün, incinen, eza gören.

²⁷ Kasırğa, pek soğuk yel, ağustos böceği.

²⁸ Rahmet.

²⁹ Kokmak.

uçmakta, zerrat birbirinden çözülmekte, ayrılmakta ve koruyuveren hamur ufalanmakta berdevam.

Yoğura yoğura tekнем aşındı. Yamadım, yamalar aşındı. Siz aynı şoursuz, aynı hodbin aynı değersiz sürsnz.

Bir zamanlar hem Allah'a hem altına tapıyordunuz. Bugün altının daha rahim, daha gafur ve daha müşfik bir mabud olduğunu sezenler var. İbadetghların karşısında bankalar açılmış. şurada bir mümin – mezarına son kürek dolusu toprak atılırken ötede bir şişkin göbekli banker iki bin kişinin iki aylık nafakasını iki dakikada kendi cebine indiriyor.

şurada en zeki ve yaratıcı olanınız bilgisini tesbit edemeden hasta ve muzdarip sönerken, beride haylaz bir budala babasının milyonlarını sarf edecek yer aramaktan b-tab.

Buna beşer, buna medeniyet, buna hayat, buna emel diyorsunuz, ha!”

Hiddeti yumuşak, elemi bir yaş kadar nemli idi. Firuzeden yıldızları nemli, yaşlı, elemliydi.

Burhan Asaf

Sonu gelecek nüshada

Resimsiz Resim Sergisi

-Nazım Hikmet'e-

Serginin duvarlarını son otuz senede yetişen en meşhur burjuva ressamlarının tabloları örtüyordu:

Kırık bir rebab – mavi salon köşeleri – eylül'de kotra safası – aşk-ı memnu – hayal içinde – uçucu geceler – handan'ın portresi – şıpsevdi – erenlerin bağı – kiralık konak – nur baba tekyesi – İstanbul'un iç yüzü – şeftali bahçeleri – çalı kuşu – kalp ağrısı. . .

[820]

Ara sıra kapıda bir iki gölge titriyor. Giren, çıkan:

Göbekleri kubbeli, sırtları sırma eyerli "efendi" ler! Atlas torbalarda boğulmuş sedef kadınlar; ve gözleri düğümlü, dudakları sütlü mektep çocukları.

II.

Uzaktan dağ gibi yuvarlanan seyl görünür görünmez, serginin kapısındaki ilancılarn ağzı çan kuleleri gibi haykırmaya başladı:

Hey! . . . Baksanıza, işitmiyorum musunuz? Ne odun heriflersiniz siz. Sergiye gelin yahu? Gözünüz, gözünüz açılınsın, kafanız yontulsun biraz.

Sade hayvan gibi yiyip içmesini, uyuyup zıbarmasını mı bilirsiniz siz!. . . hey!. . . hey!.

..

III.

Dağ gibi seyl yuvarlanıp geliyor?

Amele, köylü – milyon, milyon – orak, çekiç – sapan, demir – zincir, işçi – emekçi, emekçi. . . Zonguldak, balya maden ocakları.

Dökümhane, torna, tesviye – fırtınada vapurlar: ateşçi, vinççi – demir yolu, 1000 rakamı, kilometre, makinist – elektrik vatman yağ, pas, kurum, duman – açlık, verem kaza, ölüm – güneşin altında yarası yeni kapanmış delikanlı – kışın ortasında ak saçlı ihtiyar – boyundurukta çift süren kadın – karnına bir tutam çiğ ot tıklan çocuk: yoksulluk.

Terli alın, yanık yüz, nasırlı el, ısıtma, frengi – beylere, ağalara, paşalara ambar, buğday ambarı, sofrası, şarap sofrası – İstanbul'un fabrika bacaları – İzmir'in deniz gibi uzayan bağları – adana ovaları – köylü – orak, çekiç – milyon, milyon, dağ gibi seyl yuvarlanıp geliyor. . . Milyon kere milyon!

IV

Dağ gibi seyl yuvarlanıp geldi. Resim sergisinin tavanını fırlattı duvarlarından taşı.

Türkiye'nin milyonları aşan emekçi ordusu sergideki tabloların elifini bile anlamamıştı: onlara göre bu sergi resimsiz resim sergisi idi.

Kerim Sadi

İnkılabî Vecizeler

Davamız büyüktür. Fakat anlaşılması basittir:

Sınıf mücadelesinin ruhunu bilmeyen ve öğrenmek isteyen kimse; çalışmadığı halde çatlayacak kadar bol yiyen ile ölecek kadar çalıştığı halde ölmeyecek kadar gıda bulamayan iki sınıf arasındaki gâsıb haksızlığın, zalim müsavatsızlığın esbabını, bizim o sebepleri o tuzakları yıkmak azmimizi tedkik eder, düşünürse hem hakkı ve hem de davamızı anlamış olur.

* * *

Tam bir inkılâpçı olmak biraz da fıtraten taban cidalkâr olmaya bağlıdır. Akıl ve mantık taban uyşuk bir insana inkılâbın lüzumunu tasdik ettirir. Fakat onu sınıf mücadelesinin kavgacı bir neferi yapamaz. Bu gibiler, inkılab için ancak inkılab hâkim olduktan sonra faydalı olurlar.

* * *

Kanını emenlere, vücudunu istismar edenlere mütevekkilâne boyun eğen her işçi zevk ve safada değil, fakat işçi arkadaşlarına karşı zulm ve soygunculukta patronların ortağı, yardımcısıdır. Esarete tahammül etmek esareti takviye etmek. . . , mazlum olmak, zalim olmak demektir.

[821]

Bu bir kaidedir:

Burjuvazi yemek için yaşamak ister, proletarya yaşamak için yemek ister. Fakat inkılâpçılar mefkûre için yaşar, mefkûre için ölürler. Eğer bir inkılâpçının kuvvet aldığı bir ideal olmasaydı toplara itaatten, sermayeye esaretten başka bir şeyi olmayan bugünkü hayattan çoktan vazgeçerdi.

Eşkıyanın elinde kama, kemend, mavzer ne işe yararsa burjuvazi elinde de sermaye aynı vazifeyi görür.

Yalnız şu fark vardır: kama ve mavzere istinad eden eşkıyalık mevzudur. Sermayeye istinad eden burjuvazi eşkıyalığı ise kitleleri, ülkeleri, kıtaları soyar. . .

Hemşinli

Üçüncü Beynelmile'in Program Layihası

Mabad

Maariften Burjuva İnhisarının Ref'i

Amele sınıfı, istihsal vesaiti üzerinden kapitalist sınıfının inhisarını kaldırdıktan sonra, maariften de onların nüfuzunu ref etmeli – yani tedrisat-ı aliyyede dâhil olduğu halde bil-umum tedrisatı taht-ı idaresine almalıdır.

Proletarya için bilhassa mühim bir vazife, amele sınıfı arasından (mühendis, teknisyen, teşkilatçı, muhasip, ilh. . . gibi) sanayi, ilim, fen-i askeri ve diğer sahalarda mütehassis yetiştirmektir. Ancak böylece, kendi içinden yeni kadrolar teşkil ederek, proletarya, yeni cemiyetin tanzim ve idaresinde hakiki bir kuvvet olabilecek.

Bundan maada proleter kitlelerinin fikri seviyesini, siyasi terbiyesini, teknik malumatı ile mesleki meziyetlerini yükseltmek, onları müşterek mesai ve arkadaşlığa alıştıırıp, eskiden kalma burjuva sınıfının batıl fikir tahminlerini defa çalışmak lazımdır. Bu hurafat ve burjuva itikad-ı batılası meyanında din, hususi bir mevki işgal etmektedir. Ve bu sahada açacağımız mücadelede, itikad-ı diniyenin, ahlak ve adatı üzerinde, derin izleri meşhud olan bazı sınıf işçiler arasında bilhassa son derece dirayet ve basiret göstermek lazımdır.

Amele sınıfı, kiliselerde, her ne suretle olursa olsun müzaheretten vazgeçmeli ve devlet vezaifinden madud olan terbiye ve tedrisat gibi hususlarda heyet-i ruhaniyelerin müdahalesine mani olmalı ve bunların her türlü irticakâr faaliyetlerini merhametsizce tenkil³⁰ etmelidir.

Emperyalist boyunduruğunun lağvı, ve proleter devletleri arasında serbest birliklerinin teşkili, muazzam emperyalist devletlerin temelini sarsar. Bunların başlıca istinadgâhını, müstemlekeler, yarım müstemlekeler, milli devletler ile emperyalist ana memleketler arasında sınıfı surette teessüs etmiş olan münasebat teşkil etmektedir. Bununçündür ki, kapitalist sisteminin tanziminde milletlere ve müstemlekata müteallik mesail müstesna bir ehemmiyeti haizdir.

Bu hususta komünist enternasyonalî burjuvazi ve sosyal demokrasinin siyasetine tamamıyla zıd bir siyaset takip ederek atideki mevad-ı esasiyeyi iltizam ve müdafaa eder:

1) milletlerin, ilhak edilmiş oldukları hükümetlerden arzu ettikleri takdirde büsbütün ayrılıp müstakil bir hükümet teşkil etmelerine bile mesağ³¹ verecek derecede mukadderatlarını kendi ellerine almak hakkını haiz olmalı:

İstilacılara karşı bir mücadele vasıtası vazifesini gören bu prensip, burjuva devletinden iddia-yı hukuk etmeye medar olmak itibarıyla zaruridir. Ve aynı zamanda proletarya diktatörlüğü nizamı altında da zaruridir; zira orada asırlarca devam etmiş olan burjuva nizamının doğurduğu milli itimadsızlıkların önüne geçmeye yarar.

Müstemlekelerin kurtuluşuna ve emperyalizme karşı müstemlekelerde tahaddüs edebilecek harekâta müzaheret. Bir proletarya hükümeti, sabık hükümetten tevarüs ettiği

³⁰ Tepeleyip sindirmek, ceza vermek, zincirlemek.

³¹ İzin, değer, ruhsat.

müstemlekeler malik ise bu müstemlekelerin arzu ettikleri takdirde kendisinden ayrılmak hakları mahfuzdur.

3)bidayeten Sovyet cumhuriyetlerinin cemahir-i müttehida şeklinde tevhidini.

Devlet sistemine dair bu muhtelif nokta-i nazarlardan maada [822] komünist enternasyonalisi, devletlerin müsavattını, şu veya bu devlete karşı istisnaî kanunların lağvını talep eder.

Komünist enternasyonalisi, muhaceret mesailinde alel-umum kapitalist kavanine (mesela Amerika cemahir-i müttehidesinde, mücadele eder ve [...] vatan-perverlik ve milliyet-perverliğin herhangi şekilde ve herhangi muhitte olursa olsun, amele muhitinde olsa bile, aleyhine cereyanlar uyandırmaya çalışır. Komünist enternasyonalisi bilhassa emperyalist devletlerin [...] vatan-perverliğine karşı şiddetli ve azimkâr bir mücadele açmıştır.

Proletaryanın bütün memleketlerde ve hatta başlıcalarından bir ikisinde birden mevki-i iktidara geçmesi kabil olmadığı ve daha bir müddet kapitalist devletler ile münasebette bulunmak mecburiyeti mevcut olduğu için, bu devletler ile proletarya hükümetleri arasındaki muhalefet efkâra ve prensip zıddiyetine rağmen, harici politika sahasında (ticaret-i hariciye, istikraz, imtiyaz, umumi konferanslar ve askeri anlaşmalar da dâhil olmak üzere diğer şekilde muahedat akdine ve ilh hususlarda kapitalist devletler ile uzlaşmayı mümkün, münasip ve hatta zaruri addetmek lazımdır.

Proletarya Diktatörlüğüne İsal Eden Yol

Parti ve vazifesi:

Proletarya diktatorası uğrunda açtığımız bu mücadelenin muvaffakiyetle neticelenmesi ancak muharebeye alışkın “disiplin” e inzibata riayetkâr, merkeze “sıkı bir surette merbut müttehid bir komünist partisi tarafından idare edilmesi ile kabildir. Amele sınıfının pişdarı, onun en mümtaz ve güzide şahsiyetlerinden, en şuurlu, en faal ve en cesur azalarından müteşekkil olan komünist partisidir. Bu fırka Marksizm’in ihtilal nazariyelerine istinad ederek, proletarya mücadelesinin her safhasının muhtelif ve müteaddid tecrübelerini kendisinde toplayan canlı bir timsaldir. Amele sınıfının mecmuunun müşterek ve daimi menfaatlerini temsil ettiği için bil-umum proletarya prensiplerini, proletarya arzu ve makasidini, proletarya ihtilal ve faaliyetini de temsil eder.

Parti proletaryayı mevki-i iktidara isale çalışan bir teşkilat olduğu için, kendi tarafından şu veya bu iş ile tavzif edilen gayet faal ihtilalcilerden müteşekkildir. Ve o suretle kavi bir inzibat ve sağlam bir ihtilal nizamı ve halkçı bir merkezîyet-i idare ile tahkim edilmiş bir ihtilal partisidir.

Bütün bu evsaf, proletaryanın pişdarlarının şuurundan ihtilale sadakatinden, dünya proletaryası ile devamlı bir irtibat tesisi hususundaki maharetinden, ve bilhassa en müşîr kitlelerin ve bir çok zümrelerin tecrübeleri ile sabit olduğu üzere, takip ettiği siyasi istikametini isabetinden neşet eder.

Komünist partisi üzerine terettüb eden tarihi vazifeyi ifa etmek için ibtidai emir de atideki ta’biyevi hedeflere varmaya çalışmalıdır.

Kadınlar ve bütün gençlik dâhil olduğu halde kendi öz sınıfına mensup olanların ekseriyetini kazanmak.

Alel-umum işçileri (şehir ve köylerin fakir halkını, umumiyetle küçük burjuvazi namıyla yâd edilen fakir ve sefaletle düşmüş münevverleri) tesir ve nüfuzu altına celp edip komünist partisi tarafından idare edilen proletaryanın siyasi tefevvuk ve hâkimiyetini temin.

Muhasım sınıflar ihtilat ve ihtilaflardan mesela dâhilde veya beynelmilel sahada olsun muharebe tehditlerinden istifade etmek.

Kapitalizmin en kuvvetli ve emin muavinleri olan sosyal demokrasi ile sarı sendikaların memur zümresinin maskesini kaldırıp onları itibardan düşürmek ve siyasi nüfuzlarının imhasına çalışmak.

Sendikalar, kooperatifler, Sovyetler, fabrika komiteleri gibi büyük proletarya teşkilatlarını kazanmaya çalışmak.

Amele hareketinin nihai hedefine doğru mücadelesinde, parti maddi ahvali, sınıf kuvvetleri arasındaki nisbeti, kapitalizmin derece-i kuvvet ve metanetini, proletaryanın derece-i kemalini ve mutavassıt unsurların tarz-ı hareketlerini ve saireyi nazar-ı itibara almalıdır. Parti bu ahvale göre şiarlarını ve takip edeceği usulleri tertip ve tanzim eder.

Metalibe ve şiarlarını; burjuva kapitalist cemiyetinin sukutundan ve hükümetin zabtından ibaret olan ihtilal hedefine uygun bir tarzda tanzim etmeli ve ahvalin icabatına tevafuk eden metalibi ileri sürmelidir. Amele sınıfının yevmi ihtiyac ve ızdırabatına karşı gafil davranıp bunlardan tecerrüd etmek hiç tecviz edilemez. Parti bu ızdırabat ve ihtiyacata istinad ederek amele sınıfının efkâr ve faaliyetlerini daha ilerilere yani iktidar makamının zabtı uğrunda ihtilalkâr mücadelelere sevk etmelidir.

Muvakkat metalib veya şiarlar dermeyanına razı olmamak komünizmin ta'biye prensipleri ile katiyen kabil-i telif değildir. Çünkü bu, hakikatte partiyi halk kitlelerinden tecrid etmek ve adem-i faaliyete mahkum etmektir. Halk kitlelerini komünizm ile (tamamıyla) ünsiyet edinceye kadar “tek cephe” ve “amele ve köylü hükümeti” şiarları etrafında toplamak her komünist partisinin ta'biyesinin mühim bir cüzüdür.

İhtilalin derhal zuhuruna müsaid ahvalde, mesela mütegalib [823] sınıfın nizam ve intizamı az çok ihlal edildiği, halk kitleleri galeyana geldiği ve mutavassıt tabakalar proletaryaya mütemayil bulunduğu esnalarda, proletarya partisi, bu kitleleri burjuva hükümetine karşı mutlak bir hücumla sevk etmelidir. Bununçün de, şiarları her an tebdil ve teşdid ederek halk tahrikâtı tezyid etmek ve partinin propaganda ve muhtelif tahrikât cihazlarını ve hatta teşrii faaliyetini de bunlara uydurmak lazımdır. Grevler, grev ve nümayiş teşebbüsâtı, müsellaah nümayiş ve grevler ve nihayet burjuvazi hükümetine karşı, askerliğin en mütekâmil şekilde müsellaah mücadelelerle müterafik umumi grevler hepsi bu makuledendir. Bu mücadele, fen-i askeri nizamına tabidir. Zamanı ve mevkiî ve harekâtın irtibatını tayin eden bir plana tevfikân yapılmalıdır. Proletarya tarafından büyük fedakârlıklar ve pek çok kahramanlıklar ibraz edilmesine mütevakkı³²dir. Bütün bunlarda kitlelerin müsellaah cüz-i tamlarda teşkilatlanmış olmalarını icab ettirir. Bu cüz-i tamların şekli mümkün olduğu kadar çok işçi

³² Ümid eden, ricada bulunan.

harekete getirebilmeye müsaid olmalıdır. Mesela: amele ve işçi Sovyetleri, asker Sovyetleri ve ilh. . . gibi. O da sefain-i harbiyeyi de elde etmek muhakkak elzemdir.

Halk kitleleri; had bir şekil almış günün meseleleri, militarizm ve emperyalizme karşı mücadeleler, emperyalist devletler arsında yeni harp tehditleri ve ilh karşısında komünist bayrağı altında toplanmalıdırlar. Harbin iktisadi netayici, harpten sonraki buhranla alakadar mesail dolayısıyla açılan mücadeleler mesela: (hayat pahalılığı, işsizlik, saat-i mesainin tahdidi, vergilerin tezyidi) hep bunlar meyanındadır.

Sovyetler ittihadı ile tesanüd, bunu kuvvetlendirmek va halk kitlelerini kapitalizme karşı teşekkül etmiş muntazam bir merkez etrafında toplayabilmek itibarıyla (beynelmilel) amele sınıfının elinde kuvvetli bir teşkilat silahıdır.

Beynelmilel proletaryanın, bu tahrikâtı hüsn-i idare etmesi için komünist partileri dâhilinde riayet edilmesi icab eden beynelmilel bir inzibata ihtiyaç vardır. Bu beynelmilel komünist inzibatide harekâtın hususi ve mevziî menfaatlerini umumi ve müstakarr menfaatlere tab tutarak “komünist enternasyonal” inin idare cihazlarının her mukarreratını harfiyen tatbikten ibarettir.

Proletaryanın yegâne dünya partisi olması dolayısıyla, komünist enternasyonalı, bütün şubatını kendi memleketlerindeki ahval ve vaziyetin her hususiyetini büyük bir itina ile tetkike icbar eder. Ancak bu hususiyetleri nazar-ı itibara almaktadır ki, hakiki bir Marksist siyaseti takip etmeye muvaffak olunabilir.

Kapitalizm inkişafının devresine varmış ve bugün proletarya ihtilalinin eşiğinde bulunan memleketler; bugünden yarına proletarya ihtilaline; inkılab edebilecek bir burjuva ihtilali geçirmesine intizar olunan memleketler; ve nihayet emperyalist devletlerin müstemlekeleri olup da biz-zarure müstemleke ve milli muharebeler safhasından geçmek mecburiyetinde olan memleketler. . . arasındaki tefavüt, komünist beynelmilelinin tek ve merkezi idaresi altındaki komünist partilerinin faaliyetine esaslı surette icra-yı tesir etmelidir.

Nâkili

L. Hüsnü

Aydınlığın abonelerine

Geniş halk kitlelerine hitap eden “orak çekiç” isminde haftalık siyasi bir amele ve köylü gazetesi çıkıyor. Aydınlığa abone olan arkadaşların “orak çekiç” e de abone olmalarını tavsiye ederiz.

Dahil için: 6 aylık abone 50 kuruş

1 senelik abone 100 kuruş

Hariç için: 1 senelik abone 150 kuruş

Abone olmak isteyen arkadaşların aydınlık kütüphanesine süratle müracaatları rica olunur.

Amedi Matbaası Müdür-i Mesulü: ***Sadreddin Celal***

[resim var]

Bütün dünya işçileri birleşiniz!

Aydınlık

Orak çekiç

Siyasi amele ve köylü gazetesi

Her Perşembe okuyunuz

15 Şubat

Aydınlık

Gençler için

Fevkalade bir nüsha çıkarıyor

Bekleyin

1923

Aydınlık: amelelerin, köylülerin, inkılâpçı münevverlerin mecmuasıdır.